

Nr 39.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete; given Stockholms slott den 7 januari 1922.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

GUSTAF.

Herm. Lindqvist.

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

Häriigenom förordnas, att 4, 6, 7, 9, 13, 15, 17, 19, 28, 29, 34, 35 och 37 §§ i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete skola erhålla följande ändrade lydelse:

4 §.

Försäkringen äger rum i riks försäkringsanstalten; dock att, där för ändamålet bildats sådant ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, vars delägare äro arbetsgivare och för vars förbindelser delägarna svara med obegränsad personlig ansvarighet, försäkringen av delägarnes arbetare i stället må *under villkor, som nedan sägs*, äga rum i det bolag.

6 §.

Har arbetare skadats till följd av olycksfall i arbetet, skall, på grund av försäkringen, till honom i ersättning utgivas:

1) om olycksfallet medfört sjukdom, som förorsakat förlust eller nedsättning av arbetsförmågan under mera än trettiofem dagar efter dagen för olycksfallet, från och med den trettiosjätte dagen och så länge sjukdomen varar:

a) erforderlig läkarvård jämte läkemedel och andra till arbetsförmågans höjande nödiga hjälpmedel, såsom kryckor, enklare konstgjorda lemmar, glasögon och dylikt;

b) sjukpenning för varje dag, utgörande vid förlust av arbetsförmågan ett belopp, motsvarande två tredjedelar av den skadades dagliga arbetsförtjänst, och vid nedsättning av arbetsförmågan det lägre belopp,

som svarar mot nedsättningen; dock att sjukpenning ej utgår, där ej arbetsförmågan blivit nedsatt med minst en fjärdedel;

2) om olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, vare sig denna varat trettiofem dagar efter olycksfallet eller icke, medfört under längre eller kortare tid bestående förlust eller nedsättning av arbetsförmågan:

livränta under tiden å ett årligt belopp, motsvarande vid förlust av arbetsförmågan två tredjedelar av den skadades årliga arbetsförtjänst, och vid nedsättning av arbetsförmågan det lägre belopp, som svarar mot nedsättningen; dock att *vid förlust av arbetsförmågan livräntan må, där den skadades tillstånd kräver särskild vård, kunna med hänsyn härtill bestämmas till högre belopp än nyss är nämnt, dock ej högre än beloppet av den årliga arbetsförtjänsten, samt att livränta ej utgår, där ej arbetsförmågan blivit nedsatt med minst en tiondel.* På därom av den skadade gjord ansökan må försäkringsrådet, där synnerliga skäl äro för handen, besluta, att i stället för livränta eller del därav skall till den skadade utgivas ett kapital för en gång, till belopp motsvarande högst livräntans eller livräntedelens kapitalvärde enligt gällande beräkningsgrunder. *Den skadade äger jämväl erhålla sådan behandling, som må erfordras för höjande av arbetsförmågan.*

Kan vid sjukdom läkarvård ej utan oskäligen omgång eller kostnad anskaffas, må i stället annan lämplig vård beredas den skadade.

Såsom ersättning enligt denna lag anses jämväl kostnad för läkarbetyg eller intyg, som avses i 21 § andra stycket, ävensom för läkarbetyg, som eljest må erfordras för bedömande av förlust eller nedsättning av arbetsförmågan.

7 §.

Har olycksfallet medfört arbetarens död, skall i ersättning utgivas:

a) begravningshjälp med en tiondel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, dock ej med mindre än *ett hundra* kronor;

b) livräntor till efterlevande, nämligen:

till änka eller änking, när äktenskapet slutits före olycksfallet, en livränta från dödsfallet, så länge livräntetagaren lever ogift, å ett årligt belopp, motsvarande en fjärdedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst;

till varje den avlidnes minderåriga barn, evad det fötts inom eller utom äktenskapet, eller adoptivbarn, som adopterats före olycksfallet, en livränta från dödsfallet, till dess barnet uppnått *sexton* års ålder, å ett årligt belopp, motsvarande en sjättedel av arbetsförtjänsten, samt

till den avlidnes fader eller moder, adoptivfader eller adoptivmoder eller, om båda föräldrarna eller adoptivföräldrarna leva, till båda gemensamt, därest de för sitt uppehälle varit av den avlidnes arbete huvudsakligen beroende och annan till livränta berättigad ej finnes, en livränta å ett årligt belopp, motsvarande en fjärdedel av arbetsförtjänsten;

dock att, där livräntor till efterlevande skulle, för år räknat, sammanlagt överstiga två tredjedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, de skola, i förhållande till vad på envar livräntetagare belöper, nedsättas till detta belopp, så länge anledningen till dylik nedsättning fortfar, samt att livränta till änkring ej utgår, där han väsentligen åsidosatt den honom gentemot hustrun åliggande försörjningsplikt eller väsentligen åsidosätter sin försörjningsplikt mot makarnas barn eller adoptivbarn. Skall av skäl, som nu sagts, livränta till änkring ej utgå, må försäkringsrådet besluta, att livräntan i stället skall utgå till den avlidnas minderåriga barn eller adoptivbarn.

Till änka eller änkring, som uppbär livränta och före fyllda sextio år ingår nytt äktenskap, utgives ett kapital för en gång, motsvarande tre fjärdedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

9 §.

Den årliga arbetsförtjänst, som i 6 och 7 §§ omförmäles, utgör hela den avlöning — vinstandelar, där sådana förekommit, inräknade — som den skadade under ett år, räknat tillbaka från olycksfallet, åtnjutit av arbetsgivaren i den verksamhet, i vilken olycksfallet inträffat. Har under längre eller kortare tid av året den skadade icke av arbetsgivaren använts till arbete, eller kan avlöningen för någon tid av året på grund av bristfällig utredning eller av annan anledning ej bestämmas, beräknas *avlöning* för den tid till belopp, som med hänsyn till avlöningen i arbetsorten under motsvarande tid för en arbetare av samma arbetsförmåga och med liknande arbete som den *skadades vid olycksfallet eller, där avlöningen för arbete inom den skadades yrke under sådan tid måste antagas hava varit väsentligt högre, med hänsyn härtill* eller eljest med hänsyn till omständigheterna prövas skäligt. Lag samma vare, där den skadade under någon tid av året, på grund av tillrälligt övertidsarbete eller annat särskilt förhållande, åtnjutit väsentligt högre avlöning, eller, på grund av sjukdom eller annan oförvållad anledning, åtnjutit väsentligt lägre avlöning än sådan arbetare, eller där vid tiden för olycksfallet hans arbetsförmåga redan var nedsatt på grund av tidigare olycksfall i

arbete, så ock där den skadade för yrkesutbildning eller endast tillfälligtvis använts till det arbete, i vilket olycksfallet inträffat.

Har den skadade ej fyllt aderton år, må vid bestämmande av livränta den årliga arbetsförtjänsten ej beräknas till lägre belopp än som motsvarar den arbetsförtjänst, som han med hänsyn till arten av sitt arbete vid tiden för olycksfallet skäligen kan antagas hava kommit att åtnjuta vid nämnda ålder, därest olycksfallet ej inträffat.

Utgöres avlöning helt eller delvis av naturaförmåner, uppskattas dessa förmånens värde efter de i arbetsorten gällande priser eller efter andra grunder, som finnas tillämpliga.

Överstiger den årliga arbetsförtjänsten tvåtusenfyrahundra kronor, tages det överskjutande beloppet icke i beräkning. Understiger den årliga arbetsförtjänsten fyrahundra femtio kronor, skall den beräknas till detta belopp.

Med den i 6 § 1) omnämnda dagliga arbetsförtjänst förstås en trehundra sextio femtedel av den enligt ovan angivna grunder bestämda årliga arbetsförtjänsten.

13 §.

Sedan försäkringsinrättningen erhållit underrättelse om olycksfallet, skall inrättningen, ändå att ansökan om ersättning ej blivit gjord, besluta om de åtgärder, som för den skadades vård må vara av nöden, samt bestämma den ersättning, som enligt denna lag skall utgivas.

Kan ej med ledning av inkomna handlingar eller eljest erhållna upplysningar genast avgöras, huruvida ersättning bör utgå, skall, om sannolika skäl därtill finnas, ersättning ändock provisoriskt utgivas. Kan ej med ledning av erhållna upplysningar beloppet av sjukpenning, livränta eller begravningshjälp genast bestämmas, utgives provisoriskt skäligt belopp. Ersättning, som enligt vad nu är sagt blivit provisoriskt bestämd, utgives utan återbetalningsskyldighet, därest sedermera ersättningen bestämmes till lägre belopp eller ersättning finnes icke böra utgå.

Kan ej genast avgöras, från vilken försäkringsinrättning ersättningen bör utgå, må riks-försäkringsanstalten på därom gjord framställning besluta om åtgärder för den skadades vård samt utgiva ersättning enligt denna lag med rätt att, därest den skadade befinnes vara försäkrad i bolag, som i 4 § avses, av det bolag bekomma gottgörelse för vad sålunda utgivits.

Inträder, sedan ersättning till den skadade blivit av försäkringsinrättningen bestämd, väsentlig förändring i de förhållanden, vilka voro avgörande för ersättningens bestämmande, må jämkning i ersättningen

äga rum. Sådan jämkning må dock ej avse ersättning, som belöper å tiden före den dag, då ansökan därom giorts, eller, där jämkningen utan ansökan beslutats av inrättningen, före dagen för beslutet.

Beslut om ersättning skall, så fort ske kan, meddelas den ersättningsberättigade och utan hinder av förd klagan tillsvidare lända till efterrättelse.

15 §.

Avgift för försäkring enligt denna lag skall, evad försäkringen omfattar en eller flera arbetare, av försäkringsinrättningen bestämmas till belopp, som med hänsyn till arbetets farlighet i allmänhet och till de särskilda förhållanden, under vilka det bedrives, efter försäkringstekniska grunder prövas vara erforderligt för betäckande av den risk, som försäkringen avser, med tillägg, i fråga om försäkring i bolag, som i 4 § avses, av ett belopp, motsvarande omkostnaderna för försäkringen; och kan förty avgiften ökas eller minskas i den mån förändring i försäkringsrisken eller omkostnaderna äger rum.

Är arbetsgivare, kassa, pensionsinrättning eller försäkringsanstalt skyldig att utgiva understöd, för vilket enligt 11 § avdrag må göras, bestämmas försäkringsavgiften till det lägre belopp, som motsvarar den minskade försäkringsrisken; dock att, i fråga om annan arbetsgivare än staten, sådan lindring i försäkringsavgiften ej må äga rum, med mindre arbetsgivaren det begär och tillika, där så finnes erforderligt, för utgörande av understödet ställer säkerhet, som av försäkringsinrättningen godkännes.

Användes arbetare till arbete av två eller flera arbetsgivare gemensamt, svara arbetsgivarna för försäkringsavgiften för det arbete en för alla och alla för en.

17 §.

Arbetsgivaren är pliktig att när som helst, på därom framställd begäran, till försäkringsrådet samt, där försäkringen äger rum i riksförsäkringsanstalten, jämväl till anstalten lämna sådan uppgift om arbetet och de förhållanden, under vilka det bedrives, samt om arbetarnes antal, arbetstid och avlöningsförhållanden, som må erfordras för bestämmande av försäkringsavgift eller ersättningsbelopp.

I övrigt är envar pliktig att, på begäran, till försäkringsrådet eller riksförsäkringsanstalten lämna uppgift, som må erfordras för bedömande, huruvida han är att anse såsom arbetsgivare enligt denna lag.

Riksförsäkringsanstalten äger att, i den mån sådant må vara nödigt för bestämmande av försäkringsavgifter och ersättningsbelopp, taga del av arbetsgivares avlöningslistor och förteckningar samt hos myndighet, som enligt gällande föreskrifter utövar tillsyn å arbetsgivarens verksamhet, påfordra eller, där särskild skyndsamhet är av nöden, ävensom i fråga om verksamhet, för vilken tillsynsmyndighet ej finnes, själv företaga undersökning av de förhållanden, under vilka arbetet bedrivs. Enahanda befogenheter tillkomma jämväl försäkringsrådet.

19 §.

Riksförsäkringsanstaltens beslut om försäkrings- eller tilläggsavgifts belopp skall, även där beloppet blivit allenast provisoriskt bestämt, utan hinder av förd klagan, tillsvidare lända till efterrättelse. Vinnes ned-sättning i eller befrielse från avgift, återbetalas vad för mycket blivit erlagt.

Angående tid och sätt för erläggande av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten bestämmas av Konung och riksdag. Avgifter, som icke på föreskrivet sätt blivit erlagda, förskjutas av statsverket och indrivnas i den ordning, som för indrivning av resterande kronoutskylder är stadgat.

Försäkringsavgifterna ingå till en fond, som förvaltas enligt grunder, som bestämmas av Konung och riksdag.

Grunderna för beräkning av försäkringsavgifter och premiereserv för försäkringar i riksförsäkringsanstalten bestämmas av Konungen.

28 §.

Konungen äger under förutsättning av ömsesidighet träffa överens-kommelse med främmande makt om tillämpning av denna lag eller det främmande landets lag i fall, då arbetsgivare i det ena landet bedriver verksamhet eller sysselsätter arbetare inom det andra landet.

29 §.

Angående försäkring i bolag, som i 4 § avses, gäller, förutom vad eljest i denna lag och i lagen om försäkringsrörelse är stadgat:

1) att försäkringen skall avslutas för kalenderår samt anses omfatta delägarens samtliga arbetare;

2) att, där bolaget beslutat antaga ny delägare eller delägare ur bolaget utträtt, uppgift därom genast skall lämnas till riks försäkringsanstalten enligt formulär, som av anstalten fastställes, och att i förra fallet försäkringen för delägaren ej träder i kraft förr än vid början av kalenderåret näst efter det, under vilket uppgiften inkommit till riks försäkringsanstalten;

3) att bolaget skall för varje kalenderår efter årets utgång inom tid och på sätt, som av Konungen bestämmes, till den i 19 § tredje stycket omförmälda fond erlagga ett belopp, motsvarande vad av kapitalvärdet av riks försäkringsanstalten åliggande ersättningar för under året inträffade olycksfall i arbete hos sådana arbetsgivare, om vilka anstalten vid tiden för olycksfallet icke haft kännedom, å bolaget belöper efter förhållandet mellan de i 16 § andra stycket omförmälda försäkringsavgifter och summan av samtliga avgifter för försäkring enligt denna lag; samt

4) att bolaget åligger att för varje kalenderår, inom åtta månader efter årets utgång, till riks försäkringsanstalten enligt formulär, som av anstalten fastställes, lämna uppgifter angående delägare i bolaget, de av dem använda arbetare och inträffade olycksfall i arbete ävensom i övrigt att när som helst på begäran av riks försäkringsanstalten eller försäkringsrådet lämna uppgifter om delägare eller arbetare eller om olycksfall.

34 §.

Underlåter arbetsgivare eller arbetsföreståndare att fullgöra något av vad honom enligt 21 eller 22 § åligger, eller försummar någon att ställa sig till efterrättelse vad i 17 § är föreskrivet eller att lämna uppgift, som i 29 § stadgas, straffes med böter.

Lämnar någon i uppgift, som enligt denna lag skall avgivas, vederligen oriktigt meddelande, straffes med böter från och med tjugufem till och med ettusen kronor, där ej å förseelsen straff är i allmänna strafflagen utsatt.

Gör någon sig skyldig till förseelse, som i 18 § avses, straffes med böter från och med tjugufem till och med ettusen kronor. Sker det för att göra skada eller begagnar han sig av sin kännedom om yrkeshemligheten, driftnordningen eller affärsförhållandet till egen eller annans fördel, då må till fängelse dömas. Framgår av omständigheterna, att han om yrkeshemligheten, driftnordningen eller affärsförhållandet erhållit kännedom å tid, då han ej hade att taga befattning med uppgift, handling eller undersökning, som i 17 § sägs, eller att yppandet av driftnordningen eller affärsförhållandet ej kunnat medföra skada för det företag, som bedrevs å arbetsstället, må ansvars- eller ersättnings-

skyldighet icke åläggas honom. Å förseelse, varom nu är sagt, må allmän åklagare tala allenast efter angivelse av målsäganden.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla den i 19 § tredje stycket omförmälda fond. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

35 §.

Arbetsgivare vare berättigad att i riks försäkringsanstalten försäkra dels annan arbetare än i denna lag avses för olycksfall i arbete, dels i anstalten försäkrad arbetare för olycksfall i arbete i fråga om den i 6 § omförmälda tid, under vilken sjukpenning från försäkringsinrättningen ej utgår, dels ock dylik arbetare för olycksfall utom arbete. Sådan försäkring må ock av bolag, som i 4 § avses, meddelas för delägares arbetare.

Har försäkring, som ovan sägs, ägt rum, skall vad i denna lag finnes stadgat i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Avtal om annan försäkring eller försäkring till högre ersättningsbelopp än i denna lag stadgas må ej avslutas av riks försäkringsanstalten eller bolag, som i 4 § avses, dock att utan hinder härav riks försäkringsanstalten må, enligt vad därom särskilt är stadgat, sluta avtal om livränta åt barn utom äktenskap och om livförsäkring i samband med egnahemslån samt meddela olycksfallsförsäkring för fiskare *ävensom, enligt Konungens bestämmande, övertaga utgivande av livränta, som på grund av olycksfall skall utgivas av annan än anstalten.*

37 §.

Intill dess särskild lag om sjukförsäkring må varda genomförd, äger arbetare, som i denna lag avses, vid sjukdom, som förorsakats av olycksfall i arbete, under de trettiofem första dagarna efter dagen för olycksfallet, så länge sjukdomen varar, samt beträffande erforderlig läkarvård och läkemedel jämväl under sistnämnda dag, av arbetsgivaren erhålla ersättning enligt de i 6 § angående ersättning vid sjukdom stadgade grunder;

dock att den dagliga sjukpenningen skall utgå med följande belopp nämligen:

a) en krona, om den skadade jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring påförts pensionsavgift med tre kronor eller om pensionsavgift ej påförts;

b) en krona tjugofem öre, om pensionsavgiften utgör fem kronor;
c) en krona sjuttiofem öre, om pensionsavgiften utgör åtta kronor;
d) två kronor femtio öre, om pensionsavgiften utgör tretton kronor
samt den inkomst, på grund varav pensionsavgiften påförts, ej uppgått
till 1,800 kronor;

e) tre kronor femtio öre, om pensionsavgiften utgör tretton kronor
eller mera samt den inkomst, på grund varav pensionsavgiften påförts,
uppgått till 1,800 kronor eller mera;

samt att sjukpenning ej utgår, med mindre sjukdomen varat under
mer än tre dagar efter dagen för olycksfallet.

I fråga om ersättning, som ovan sägs, skall vad i 10, 11, 12, 13,
14, 20, 24, 25, 30 och 31 §§ är stadgat i tillämpliga delar lända till
efterrättelse.

Kan den skadade, på grund av arbetsgivarens obestånd eller av
annan anledning, ej utfå ersättningen, utgives densamma i arbetsgivarens
ställe av den försäkringsinrättning, i vilken hans arbetare äro försäkrade
enligt 4 §, ägande inrättningen av arbetsgivaren söka åter vad sålunda
utgivits. Förlust, som på grund av denna bestämmelse må uppkomma
för riksförsäkringsanstalten, ersättes av statsmedel.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1923, dock att ersättnings-
anspråk, som grundas på olycksfall, vilket dessförinnan inträffat, bedö-
mes enligt äldre lag.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 juni 1921.

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anförde chefen för socialdepartementet, statsrådet Elmquist:

I skrivelse den 29 januari 1921 har den s. k. socialförsäkringskommittén avgivit förslag till vissa ändringar i olycksfallsförsäkringslagen.

Detta förslag, som jag nu går att underställa Kungl. Maj:t, är huvudsakligen föranlett av särskilda av riks-försäkringsanstalten gjorda framställningar, vilka överlämnats till nämnda kommitté.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 oktober 1918 anförde riks-försäkringsanstalten bland annat följande:

Riksförsäkringsanstalten den 15 oktober 1918.

»Den omfattning, som riks-försäkringsanstaltens verksamhet måst taga enligt den nya olycksfallslagstiftningen, och det stora personalbehov, behov av ökat lokalutrymme m. m., som därvid framträtt, har gjort det nödvändigt för riks-försäkringsanstalten att till övervägande upptaga frågan om åtgärder för vinnande av förändringar och förenklingar med avseende å de riks-försäkringsanstalten åliggande uppgifter.

Därvid har det emellertid visat sig, att dylika av någon egentlig betydelse icke låta sig genomföras utan ändring i gällande lagstiftning. Riks-försäkringsanstalten är icke beredd att nu framföra dylika förslag, men anser riks-försäkringsanstalten av vikt, att en undersökning sker, i vad mån det låter sig göra att genom dylika ändringar, som icke skulle innebära rubbning i lagstiftningens principer, söka åstadkomma inskränkning i det över måttan betungande registrerings- och premiedebiteringsarbete, som för närvarande tynger riks-försäkringsanstalten. Bland åtgärder, som därvid förtjäna övervägas, framträder särskilt antingen införande av anmälningsskyldighet för arbetsgivare angående hos dem

anställda arbetare eller beredande av andra möjligheter för riks försäkringsanstalten än som för närvarande, huvudsakligen med stöd av gällande mantalsskrivningsförordning, stå till buds för erhållande av säkrare uppgifter angående arbetsgivare, hos dem anställda arbetare och deras löneförhållanden m. m., vidare inskränkning i rätten för arbetsgivare att försäkra arbetare i olika verksamheter i skilda försäkringsinrättningar samt att när som helst under året övergå från riks försäkringsanstalten till enskild försäkringsinrättning och motsatsen. Såsom en åtgärd, ägnad att i viss mån förenkla riks försäkringsanstaltens arbete, anser riks försäkringsanstalten även förtjäna övervägas införande av obligatorisk försäkring i riks försäkringsanstalten under enhetliga försäkringsvillkor för vissa mindre arbetsgivare med endast någon eller ringa antal arbetare eller åtminstone för arbetsgivare, vilka under större delen av året icke hava andra arbetare hos sig anställda än tjänare i arbetsgivarens kost (företrädesvis kvinnliga tjänare i hushåll).»

Riksförsäkringsanstalten den 10 januari 1920.

Härefter har riks försäkringsanstalten i anslutning till en av anstaltens chef den 31 december 1919 till social försäkringskommittén ingiven skrift i skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 januari 1920 föreslagit vissa ändringar i olycksfalls försäkringslagen i huvudsaklig överensstämmelse med de i samma skrivelse framställda yrkandena.

De sålunda föreslagna ändringarna avse väsentligen:

1:o) Försäkringen bör äga rum endast i riks försäkringsanstalten. I samband härmed böra arbetsgivarna ävensom arbetarna beredas visst inflytande på riks försäkringsanstaltens verksamhet på sätt och under former, som närmare angivits.

2:o) Två grupper av arbetsgivare böra införas i lagen, den ena gruppen innefattande s. k. »större arbetsgivare» (d. v. s. arbetsgivare, hos vilka i regel under året äro anställda flera än 7 tjänare eller andra arbetare) och den andra gruppen s. k. »mindre arbetsgivare» (d. v. s. arbetsgivare, hos vilka i regel under året äro anställda högst 7 tjänare eller andra arbetare).

3:o) För gruppen mindre arbetsgivare bör ej medgivas lindring i försäkringsavgifterna. Arbetsgivare av denna grupp böra ej heller äga taga frivillig försäkring för olycksfall utom arbetet. Däremot bör för denna grupp införas obligatorisk försäkring för den nuvarande karenstiden.

Socialförsäkringskommitténs uppdrag.

Kungl. Maj:t har den 24 januari 1919 anbefallt social försäkringskommittén att i samband med fullgörande av sitt uppdrag taga i övervägande vad riks försäkringsanstalten i sin berörda skrivelse den 15 oktober 1918 anfört i syfte att vinna förenklingar med avseende å de anstalten åliggande uppgifter. I samband därmed föreskrev Kungl. Maj:t även, att vid behandlingen hos kommittén av ifrågavarande ärende tillfälle att däri deltaga skulle beredas generaldirektören och chefen för anstalten eller den ledamot av anstalten, han i sitt ställe förordnade.

Sedermera har Kungl. Maj:t den 30 januari 1920 anbefallt kommittén att jämväl taga i övervägande vad i riksförsäkringsanstaltens berörda skrivelse den 10 i samma månad anförts i nyss omförmälda avseende.

Vidare har Kungl. Maj:t den 29 november 1920 anbefallt socialförsäkringskommittén att avgiva utlåtande över en till Kungl. Maj:t in-given, den 1 november 1920 dagtecknad skrivelse från arbetsgivarnas ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag, svenska lantbrukarnas olycksfallsförsäkringsbolag, ömsesidigt, samt ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolaget Land och Sjö, i vilken skrivelse föreslagits att, till undvikande av vissa med den nuvarande obligatoriska olycksfallsförsäkringen förenade olägenheter, anmälningsskyldighet måtte införas för arbetsgivarna med undantag för dem, »som uteslutande använda hustjänare för hemsslor».

I sin ifrågavarande skrivelse den 29 januari 1921, däri socialförsäkringskommittén framlägger de förslag till ändringar i olycksfallsförsäkringslagen, för vilka jag längre fram skall redogöra, anför kommittén till en början:

*Social-
försäkrings-
kommittén.*

»Såsom framgår av vad som anförts i kommitténs den 14 oktober 1919 avgivna betänkande angående allmän sjukförsäkring ävensom i det den 2 oktober 1920 avgivna förslaget till lag om sjukförsäkring, hade kommittén för avsikt att i samråd med riksförsäkringsanstalten verkställa en överarbetning av lagen om försäkring för olycksfall i arbete i syfte dels att föreslå sådana ändringar i lagen, som kunde föranledas av sjukförsäkringslagen, dels ock, oberoende härav och med anledning av ovannämnda nådiga remisser, ändringar, som skulle medföra förenkling av riksförsäkringsanstaltens förvaltning, och hade arbetet på en dylik överarbetning tagit sin början redan vid slutet av år 1919. Emellertid synes frågan om genomförandet av obligatorisk sjukförsäkring ej för närvarande bliva föremål för statsmakternas prövning. En överarbetning av olycksfallsförsäkringslagen till närmare överensstämmelse med den påtänkta sjukförsäkringslagen synes därför ävenledes böra uppskjutas. Även frågan om ändrade bestämmelser i olycksfallsförsäkringslagen i syfte att förenkla riksförsäkringsanstaltens förvaltning synes hava kommit i förändrat läge, sedan Kungl. Maj:t den 11 oktober 1920, med anledning av riksdagens skrivelse den 18 maj samma år, tillsatt en särskild kommitté med uppgift att utarbeta en plan för en, så långt det kan befinnas lämpligt, enhetlig organisation av den svenska olycksfalls-, pensions- och sjukförsäkringen.

På grund av nu anförda omständigheter torde en överarbetning av olycksfallsförsäkringslagen, på sätt av socialförsäkringskommittén påtänkts, böra uppskjutas, till dess frågorna om obligatorisk sjukförsäkring och socialförsäkringens enhetlighet kunna bliva föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Efter samråd med riksförsäkringsanstalten har socialförsäkringskommittén emellertid kommit till den uppfattningen, att vissa ändringar i olycksfallsförsäkringslagen redan nu borde företagas utan avvaktan på lösningen av de båda nämnda frågorna. Själv-

fallet måste dessa ändringar inskränkas till att avse allenast sådana bestämmelser, som icke hava direkt samband med dessa frågor.»

Till frågor, som avsåge åstadkommande av möjligaste enhetlighet inom socialförsäkringen, hörde efter kommitténs mening frågan om införande av ett system med riks-försäkringsanstalten såsom ensam bärare av den sociala olycksfallsförsäkringen. Kommittén hade därför, ehuru dess flesta ledamöter funne ett dylikt system vara att föredraga framför det nuvarande systemet samt alltså deras ställning till denna fråga principiellt överensstämde med riks-försäkringsanstaltens, icke ansett sig böra nu avgiva bestämt förslag i detta syfte.

Med avseende å den av riks-försäkringsanstalten föreslagna uppdelningen av arbetsgivarna i två grupper, den ena omfattande »större» arbetsgivare, hos vilka i regel under året äro anställda flera än sju arbetare, och den andra övriga, »mindre», arbetsgivare, anför kommittén:

»Beträffande dessa yrkanden synes förslaget att beröva de mindre arbetsgivarna rätten att försäkra sina arbetare för olycksfall utom arbetet ej vara av någon verklig betydelse med avseende å förenklingen av anstaltens göromål. I själva verket uppgår antalet dylika mindre arbetsgivare till icke mindre än mellan 250,000 och 300,000, medan antalet av dem, som under år 1919 begagnat sig av den nämnda rätten, endast uppgick till omkring 250. Detta förhållande tyder visserligen på, att något avsevärt behov av dylik försäkring icke förefinnes bland de mindre arbetsgivarna, men torde ej heller utgöra tillräckligt skäl att frångå dem en rätt, som enligt lagen skulle tillkomma samtliga arbetsgivare. Det föreslagna åläggandet för de mindre arbetsgivarna av försäkringsplikt även för karenstiden skulle komma att medföra ökade utgifter för statsverket och kan därför redan av denna anledning, med hänsyn till det genom de nådiga remisserna angivna ändamålet med förevarande betänkande, ej för närvarande tillstyrkas. Frågan om karenstidens borttagande sammanhänger för övrigt, såsom jämväl i 37 § av olycksfallsförsäkringslagen angives, på det intimaste med frågan om införande av obligatorisk sjukförsäkring och torde väl närmast böra lösas i sammanhang med behandlingen av sistnämnda fråga. Ej heller synes det lämpligt att frångå de mindre arbetsgivarna den i nu gällande lag för samtliga arbetsgivare medgivna rätten att under vissa förutsättningar erhålla lindring i försäkringsavgiften.»

Rörande den av de nämnda tre ömsesidiga arbetsgivarbolagen föreslagna anmälningsskyldigheten för arbetsgivarna yttrar kommittén bland annat:

»Vid motiveringen av detta förslag begagna de ifrågavarande bolagen i fråga om nu gällande bestämmelser uttrycket 'den genom 1916 års lag införda, förut okända s. k. automatiska försäkringsformen'. Då detta uttryck kan vålla missuppfattning, torde böra erinras därom, att i alla utländska försäkringslagar, liksom i den svenska lagen, försäkringen är 'automatisk' i fråga om arbetarna. Beträffande arbetsgivarna är försäkringen ävenledes överallt utom i Danmark 'automatisk', i det att arbetsgivarnas tillhörighet till vederbörande försäkrings-

inrättning är lagligen bestämd och oberoende av huruvida han efterkommer den anmälningsskyldighet, varom här är fråga eller icke.

Det avgivna förslaget torde emellertid, såsom redan av departementschefen vid behandlingen vid 1916 års riksdag av 17 och 18 §§ i olycksfallsförsäkringslagen framhållits, vara utan egentlig betydelse i fråga om de ömsesidiga bolagen, då arbetsgivarnes åligganden gentemot dylikt bolag på lämpligaste sätt ordnas i det mellan arbetsgivaren och försäkringsinrättningen upprättade försäkringsavtal. Ett genomförande av förslaget torde därför endast vara av betydelse för de arbetsgivare, vilkas arbetare äro försäkrade i riksförsäkringsanstalten.

Beträffande riksförsäkringsanstaltens förhållanden i förevarande avseende torde få hänvisas till vad som anförts dels av ålderdomsförsäkringskommittén i dess betänkande med förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete och dels av departementschefen i propositionen till 1916 års riksdag rörande lagen. Vad därvid framhållits synes fortfarande äga giltighet, och torde därför ändring av lagbestämmelserna icke vara nödvändig. I sitt över ålderdomsförsäkringskommitténs förslag avgivna utlåtande, vilket såsom bilaga åtföljer den nämnda propositionen, synes även riksförsäkringsanstalten ej bestämt påyrka införande av anmälningsskyldighet för de mindre arbetsgivarna. Anstaltens betänkligheter synas huvudsakligen avse tillfälliga och kortvariga arbeten, såsom byggnadsarbeten, skogsavverkning o. d., enär svårigheterna att erhålla kännedom om dylika företag ofta äro överkomliga. I många fall inflyta därför ej försäkringsavgifter för dylika företag, och anstalten vållas därigenom en förlust, som måste täckas genom motsvarande förhöjning av försäkringsavgifterna för de arbetsgivare, som kunna debiteras avgifter. Visserligen har erfarenheten visat, att det härvidlag icke handlar om mera avsevärda belopp. Sålunda utgjorde under år 1919 sammanlagda värdena av de ersättningar till arbetare hos arbetsgivare, om vilka anstalten icke ägt kännedom, omkring 270,000 kronor, motsvarande omkring 3 procent av försäkringsavgifterna till anstalten. En sådan utgift blir dock av betydelse därigenom, att den endast drabbar de arbetsgivare, som hava försäkring i anstalten, men icke de ömsesidiga bolagens delägare. Till avhjälpande av detta missförhållande har kommittén i den föreslagna nya 29 § infört en särskild bestämmelse, som avser en fördelning, liksom enligt flera utländska lagar, av ifrågasvarande kostnad å samtliga arbetsgivare. En del av de anmärkta olägenheterna komma även, såsom från anstalten meddelats, att efter hand avhjälpas i den mån större erfarenhet vinnes samt även genom införande av lämpliga bestämmelser i mantalsskrivningsförordningen.

I övrigt torde böra framhållas, att man med införande av anmälningsskyldighet sannolikt icke skulle vinna någon mera avsevärd fördel, då å ena sidan de arbetsgivare, om vilka anstalten för närvarande icke kan erhålla kännedom, ändock i många fall skulle uraktlåta att göra anmälan, och å andra sidan omfattningen av anstaltens kontrollerande och registrerande verksamhet icke därigenom skulle väsentligen minska. Genom införande av anmälningsskyldighet torde därför någon avsevärd inskränkning av förvaltningskostnaderna ej vara att förvänta.»

Generaldirektören och chefen för riksförsäkringsanstalten har i avgiven reservation till socialförsäkringskommitténs förslag framställt de ovan återgivna yrkanden, som gjorts i hans omförmälda skrift till kom-

mittén den 31 december 1919 och riksförsäkringsanstaltens i anslutning därtill avlätna skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 januari 1920.

Riks-
försäkrings-
anstalten
den 11 februari
1921.

Riksförsäkringsanstalten har den 11 februari 1921 avgivit utlåtande över socialförsäkringskommitténs förslag och därvid förklarat sig instämma i den av chefen för anstalten avgivna, vid förslaget fogade reservationen. Därutöver anför anstalten, bland annat:

»De av riksförsäkringsanstalten tidigare framställda yrkandena om genomförande av vissa förändringar i olycksfallsförsäkringslagen för vinnande av förenklingar i anstaltens arbete hava enligt riksförsäkringsanstaltens mening icke blivit av kommittén i tillräckligt omfång tillgodosedda. I vissa avseenden innebär visserligen kommitténs förslag lämpliga förenklingar, men riksförsäkringsanstalten anser sig böra betona, att dessa icke kunna föranleda någon väsentligare besparing i riksförsäkringsanstaltens förvaltningskostnader.

De av kommittén föreslagna lagändringarna anser riksförsäkringsanstalten emellertid — med några nedan angivna undantag — vara lämpliga och betingade av den under lagens tillämpning vunna erfarenheten. Riksförsäkringsanstalten finner ock dessa ändringar i lagen vara av den vikt, att de skyndsammast böra föreläggas riksdagen för att så snart som möjligt kunna komma i tillämpning. Framför allt vill riksförsäkringsanstalten framhålla den stora betydelsen av de föreslagna ändringarna, i vad de avse att förbättra riksförsäkringsanstaltens ställning i förhållande till de ömsesidiga bolagen.»

Kommittén
för socialför-
säkringens
organisation.

Kommittén för socialförsäkringens organisation har i sitt den 11 februari 1921 avgivna utlåtande över förslaget anfört:

»Kommittén har ännu icke varit i tillfälle att ens preliminärt taga ståndpunkt till de eventuella förändringar av den sociala olycksfallsförsäkringens organisation, vilka skulle vara erforderliga för uppnående av större enkelhet och enhetlighet inom socialförsäkringen. Vid sådant förhållande måste kommittén givetvis inskränka sitt yttrande angående förevarande förslag till att avse allenast ett bedömande av, i vad mån detsamma kan anses vara av natur att mera eller mindre föregripa kommitténs blivande arbete.

En granskning ur denna synpunkt av de föreslagna förändringarna i olycksfallsförsäkringslagen giver, enligt kommitténs mening, vid handen, att dessa förändringar, vilka huvudsakligen avse antingen ett förtydligande eller en komplettering av vissa nu gällande bestämmelser i lagen eller ock ett avhjälpande av vissa med nuvarande bestämmelser förenade praktiska olägenheter — med nedan angivna två undantag — synas vara av den natur, att de icke böra möta några betänkligheter från kommitténs sida.»

Försäkrings-
rådet.

I sitt utlåtande den 5 mars 1921 över ifrågavarande förslag yttrar försäkringsrådet bland annat:

»Frågan huruvida försäkringen endast må äga rum i riksförsäkringsanstalten torde på de av kommittén anförda skäl ej böra för närvarande upptagas till avgörande. I alla händelser synes, såsom kommittén anmärker, en dylik anordning

ej kunna medföra minskning i anstaltens förvaltningskostnader. Att ålägga de mindre arbetsgivarna obligatorisk försäkring för karenstiden skulle tydligen ej heller medföra minskning utan fasthellre ökning i förvaltningsbördan. Den förenkling i förvaltningen, som skulle kunna vinnas genom de av riksförsäkringsanstalten föreslagna inskränkningar i vissa arbetsgivares rättigheter enligt lagen, synes vara av underordnad betydelse vid det förhållande att åtminstone för närvarande endast ett ringa antal arbetsgivare begagna sig av dylik rättighet.

Mot förslaget till lagändringar har försäkringsrådet ingenting att erinra utan vill för sin del tillstyrka genomförandet av desamma.»

I det läge, vari frågorna om såväl socialförsäkringens organisation som en blivande sjukförsäkringslagstiftning för närvarande befinna sig, anser jag lika med socialförsäkringskommittén, att endast sådana ändringar i olycksfallsförsäkringslagen nu böra upptagas till övervägande, som ej hava direkt samband med dessa frågor. Detta så mycket mer, som, på sätt kommittén för socialförsäkringens organisation framhållit, denna kommitté ännu icke varit i tillfälle att ens preliminärt taga ståndpunkt till de eventuella förändringar av olycksfallsförsäkringens organisation, vilka skulle vara erforderliga för uppnående av större enkelhet och enhetlighet inom socialförsäkringen.

*Departements-
chefen.*

Å andra sidan finner jag skäl icke föreligga att, i avbidan på sålunda tilläventyrs påkallade mer omfattande förändringar i nämnda lag, undanskjuta förslag i sådana hänseenden, varutinnan, oberoende av nämnda frågor, på grund av vunnen erfarenhet snar ändring befunnits angelägen.

I anslutning härtill och då, på sätt såväl socialförsäkringskommittén som riksförsäkringsanstalten framhållit, vissa av de nu föreslagna lagändringarna även skulle vara ägnade att förenkla det riksförsäkringsanstalten åvilande arbetet för olycksfallsförsäkringens handhavande samt förbättra anstaltens ställning i förhållande till de ömsesidiga enskilda försäkringsbolag, som vid sidan om anstalten för närvarande även äro bärare av försäkringen, tvekar jag icke att tillstyrka, att nu föreliggande förslag upptagas till omedelbart avgörande, i den mån de ur angivna synpunkter icke kunna verka föregripande.

Redan i detta sammanhang torde jag få anmärka, att av sist angivna anledning kommittén för socialförsäkringens organisation avstyrkt införande för närvarande i lagen av två av socialförsäkringskommittén föreslagna ändringar, avseende den ena en bestämmelse i den föreslagna 29 § om förordnande av särskilda, under försäkringsrådet lydande ombud hos de ömsesidiga bolagen och den andra tillägg till 21 § för åvägbringande av skyldighet för försäkringsinrättning att till vissa myndigheter eller inrättningar insända avskrift av anmälan om olycksfall. Under

sådana förhållanden anser jag böra anstå med prövningen av dessa förslag, mot vilka för övrigt även riks försäkringsanstalten riktat anmärkningar.

I övrigt har jag funnit mig kunna i huvudsak ansluta mig till socialförsäkringskommitténs förslag; och övergår jag nu till att under de särskilda paragraferna redogöra för den närmare innebörden av dessa förslag.

4 §.

Socialförsäkringskommittén har föreslagit, att huvudbestämmelserna rörande villkoren för försäkring i ömsesidigt bolag skulle sammanföras i en enda paragraf, nämligen 29 §. För detta ändamål erfordras en formell ändring av första stycket av 4 §, varjämte andra stycket av paragrafen skulle utgå.

I anslutning till vad sålunda uttalats, varemot jag icke har något att erinra, skulle 4 § erhålla följande ändrade lydelse:

Försäkringen äger rum — — — — —
må under villkor, varom nedan sägs, äga rum i det bolag.

6 §.

Kommittén.

Beträffande denna paragraf anför kommittén:

»I överensstämmelse med motsvarande stadganden i utländska lagar och i anslutning till vad redan vid lagens behandling vid 1916 års riksdag från flera håll anförts synes i fråga om invaliditetslivräntor vid förlust av arbetsförmågan i synnerligen svåra fall, där den invalide arbetaren, oaktat sjukdom ej föreligger, nödgas anlita särskild vård eller skötsel, livräntans belopp med hänsyn härtill böra kunna ökas, dock ej till mer än beloppet av den årliga arbetsförtjänsten. En dylik bestämmelse skulle tydligen, då det endast handlar om ytterst sällsynta fall, ej komma att medföra någon nämnvärd ökning av försäkringskostnaden.

Då för närvarande i lagen icke tydligen angives, huruvida kostnad för läkarbetyg o. d. skall anses såsom ingående i kostnaden för ersättningar eller räknas såsom förvaltningskostnad, har, i huvudsaklig överensstämmelse med gällande praxis inom riks försäkringsanstalten, uttrycklig bestämmelse ansetts böra meddelas, att dylik kostnad skall räknas såsom ersättning enligt lagen. Då vidare understundom tvekan varit rådande, huruvida försäkringsinrättningen skulle äga lämna en invalid arbetare erforderlig massage eller annan dylik behandling för höjande av hans arbetsförmåga, utan att han skulle behöva anses såsom sjuk under den tid, sådan behandling pågår, och livräntan i dylikt fall enligt 6 § 1) skulle behöva utbytas mot sjukpenning, har en bestämmelse föreslagits, att i dylikt fall jämväl beredande av sådan behandling av den skadade skulle anses såsom ingående i invaliditetsersättningen.»

Då jag ej har någon erinran att göra mot de av kommittén sålunda föreslagna ändringarna, tillstyrker jag, att ifrågavarande paragraf måtte, i huvudsaklig överensstämmelse med vad kommittén föreslagit, erhålla följande lydelse.

Departements-
chefen.

Har arbetare skadats — — — — —
arbetsförmågan:

livränta under tiden — — — — —

— — — — — nedsättningen; dock att vid förlust av arbetsförmågan livräntan må, där den skadades tillstånd kräver särskild vård, kunna med hänsyn härtill bestämmas till högre belopp än nyss är nämnt, dock ej högre än beloppet av den årliga arbetsförtjänsten, samt att livränta ej utgår — — — — — skadade.

Såsom ersättning enligt denna lag anses jämväl kostnad för läkarbetyg eller intyg, som avses i 21 § andra stycket, ävensom läkarbetyg, som eljest må erfordras för bedömande av förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, så ock, i fall, som avses i 2), beredande av sådan behandling av den skadade, som må erfordras för höjande av arbetsförmågan.

7 §.

Enligt 7 § utgår begravningshjälp med minst 60 kronor. Då år 1919 höjning ägde rum av vissa ersättningsbelopp, lämnades det nu ifrågavarande minimibeloppet oförändrat. Kommittén föreslår emellertid nu den ändring i förevarande paragraf, att minimibeloppet ifråga höjes från 60 till 100 kronor.

Enligt nu gällande bestämmelser åtnjuter minderårigt barn och adoptivbarn livränta enligt förevarande paragraf, till dess barnet uppnått 15 års ålder. Med hänsyn till motsvarande åldersbestämmelse i nya fattigvårdslagen har kommittén föreslagit, att denna gräns höjes till 16 år.

Kommitténs förslag om höjning av begravningshjälpens minimibelopp från 60 till 100 kronor, mot vilket förslag erinran ej framställts, anser jag mig böra tillstyrka.

Departements-
chefen.

Vad angår frågan om höjande av den åldersgräns, intill vilken minderårigt barn och adoptivbarn äger åtnjuta livränta enligt förevarande lag, från 15 till 16 år, föreligga goda skäl för en sådan höjning, sedan i lagen om fattigvården samt i lagarna om barn i äktenskap och

om barn utom äktenskap den åldersgräns, då försörjningsplikten mot barnet tidigast kan upphöra, bestämts till fyllda 16 år. Vid anmälan den 11 mars 1921 av frågan om ändring i vissa delar av lagen om allmän pensionsförsäkring har jag framhållit, att de ifrågavarande åldersbestämmelserna i nyssnämnda tre lagar kunde tänkas föranleda en höjning i pensionsförsäkringslagen av gränsen mellan barn och självständigt försäkrad från 15 till 16 år; men att en sådan förändring, som uppenbarligen skulle medföra ganska vittgående konsekvenser i fråga om pensionsförsäkringen, icke föreslagits av pensionsstyrelsen, samt att det icke syntes mig tillrådligt att för närvarande genomföra densamma. I enlighet härmed innefattar det nämnda dag till lagrådet remitterade förslaget till ändringar i pensionsförsäkringslagen icke någon höjning av åldersgränsen mellan barn och självständigt försäkrad.

En motsvarande höjning av åldersgränsen i 7 § olycksfallsförsäkringslagen skulle givetvis icke hava tillnärmelsevis så vittgående konsekvenser som enligt pensionsförsäkringslagen. Den omständigheten, att åldersgränsens höjande i sistnämnda lag icke ansetts böra för närvarande ifrågakomma, torde därför icke böra förhindra ett genomförande av kommitténs nu föreliggande förslag, för vilket i övrigt, på sätt förut antytts, vägande skäl förefinnas.

Jag tillstyrker alltså, att 7 § måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Har olycksfallet — — — — — utgivas:

a) begravningshjälp med en tiondel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, dock ej med mindre än *ett*hundra kronor;

b) livräntor till — — — — —
till dess barnet uppnått *sexton* års ålder — — — — —
— — — tre fjärdedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

9 §.

Kommittén.

Efter att hava angivit innehållet i nu gällande bestämmelse i denna paragraf för de fall, att arbetaren icke hela året använts till arbete av arbetsgivaren eller avlöningen av någon anledning ej kan bestämmas, yttrar kommittén:

»Sistnämnda bestämmelser ha i allmänhet ansetts böra tillämpas sålunda, att den ifrågavarande fyllnadsavlöningen bestämts efter den försäkrades yrkesförhållanden under den ifrågavarande tiden. I enlighet härmed bestämmas denna avlöning för den, som måste anses såsom arbetare under denna tid efter avlöning för sådan arbetare. Däremot beräknas för den, som under tiden varit självständig företagare eller eljest icke haft sådan social ställning, att han kunnat anses såsom arbetare i lagens mening, ej någon avlöning. Följden av denna tillämp-

ning av lagens bestämmelser kan således understundom bliva den, att ersättningarna för en person, som visserligen vid tiden för olycksfallet är arbetare, men eljest under någon tid av året före olycksfallet icke kunnat anses såsom arbetare, bliva bestämda efter en lägre arbetsförtjänst än om han hela året varit arbetare. Å andra sidan medför den ifrågavarande bestämmelsen för försäkringsinrättningarna avsevärd ökning av förvaltningsbestyren, enär i de avseckla fallen särskilda undersökningar rörande den skadades yrkesförhållanden under längre eller kortare tid av året ofta bliva erforderliga.

Till underlättande av särskilt riksförsäkringsanstaltens förvaltning i förevarande avseende torde det vara nödvändigt att närmare precisera bestämmelserna rörande fyllnadsavlönings bestämmande i sådan riktning, att bestämmandet av den årliga arbetsförtjänsten skulle i möjligaste mån bliva oberoende av skälighetsprövning i egentlig mening och i de allra flesta fall kunna ske på grund av de av arbetsgivaren lämnade uppgifterna i anmälan om olycksfallet.

I motionen nr 348 inom andra kammaren vid 1919 års riksdag har jämväl i huvudsak yrkats, att den ifrågavarande lagbestämmelsen borde givas sådan innebörd, att den årliga arbetsförtjänsten även för sådana fall, där den skadade icke hela året varit att anse såsom arbetare i lagens mening, skulle bestämmas efter liknande regler som för arbetare. En ändring i sådant syfte förordades även av riksförsäkringsanstalten och blev ej heller uttryckligen avstyrkt av vederbörande utskott, som ansåg att frågan borde upptagas till behandling i samband med de förslag till ändringar i olycksfallsförsäkringslagen, som socialförsäkringskommittén i sammanhang med sitt förslag i övrigt komme att avgiva.

Även kommittén är av den mening, att lagbestämmelsen i fråga bör ändras därhän, att arbetsförtjänstens storlek i allmänhet icke skulle bliva beroende av den skadades yrkesförhållanden eller sociala ställning under sådan tid av året närmast före olycksfallet, för vilken arbetsförtjänsten ej kan bestämmas efter huvudregeln, och har kommittén i sådant avseende, i väsentlig överensstämmelse med motsvarande stadganden i utländska lagar, föreslagit, att fyllnadsavlöning för sådan tid skall beräknas efter avlöningsförhållandena för en arbetare med samma arbetsförmåga och med liknande arbete som den skadades vid tiden för olycksfallet. Då emellertid fall kunna förekomma, där även en dylik humanare bestämmelse skulle kunna leda till en alltför låg uppskattning av arbetsförtjänstens belopp, nämligen huvudsakligen i sådana fall, där den skadade under den tid, han icke haft arbete hos arbetsgivaren, haft arbete hos annan arbetsgivare med väsentligt högre avlöning, har kommittén tillagt en ytterligare bestämmelse om att hänsyn även skall tagas till sådant förhållande.

Beträffande de fall, där den skadade är minderårig, innebär stadgandet i sista punkten av första stycket av 9 §, att skälighetsprövning skall tillämpas vid bestämmande av den årliga arbetsförtjänsten. Denna bestämmelse har av försäkringsrådet ansetts böra tillämpas sålunda, att arbetsförtjänsten för en skadad, som icke fyllt aderton år, skall bestämmas till den arbetsförtjänst, han vid denna ålder, med hänsyn till arten av hans arbete och hans sociala ställning, skäligen kan antagas hava kommit att åtnjuta, därest olycksfallet ej inträffat. En uttrycklig bestämmelse härom synes böra intagas i lagen, och har kommittén i sådant avseende ansett åldersgränsen fortfarande böra sättas till aderton år såsom för närvarande vanligen tillämpas. Dock har kommittén ansett arbetsförtjänsten böra bestämmas efter dessa regler endast i sådana fall, där fråga är om utgivande av livränta till den skadade själv eller hans efterlevande. Skulle man även vid

sjukdom tillämpa samma regel, kunde det ej sällan inträffa, att den minderårige komme att erhålla större sjukpenning än sin dagliga arbetsförtjänst, vilket torde vara olämpligt. Kommittén har därför ansett, att sjukpenningen även för de minderåriga skulle beräknas efter de allmänna grunderna.»

Departements-
chefen.

Kommittén framhåller, att nu gällande bestämmelser angående arbetsförtjänstens beräkning i allmänhet ansetts böra så tillämpas, att avlöning för hela året närmast före olycksfallet endast beräknats för den, som kunde anses såsom arbetare under hela denna tid. Däremot har för den del av året, varunder den skadade kan hava varit självständig företagare eller eljest ej kunnat anses såsom arbetare i lagens mening, ej beräknats någon avlöning. Detta förfaringssätt har, såsom kommittén också anmärker, givetvis föranlett, att sådan arbetare eller hans efterlevande erhållit ersättning med i motsvarande mån minskat belopp såväl vad sjukpenning som livränta angår.

Såsom kommittén vidare erinrat, har frågan om arbetsförtjänstens beräkning i dylika fall efter olycksfallsförsäkringslagens tillkomst redan varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. Andra kammaren biföll också för sin del år 1919 ett, i anledning av väckt motion, i reservation till första lagutskottets utlåtande nr 38 framställt yrkande om tydlig lagändring i det av socialförsäkringskommittén nu förordade syfte. I denna reservation, vari gjordes gällande, att förevarande paragraf redan i sin nuvarande lydelse borde tillämpas på sätt med kommitténs i berörda hänseende nu avgivna förslag åsyftas, framhöllos utförligt de skäl, som syntes tala för arbetsförtjänstens beräkning i förekommande fall i enlighet med den av kommittén uttryckta mening.

Första kammaren biföll för sin del utskottets utlåtande, varigenom, såsom av socialförsäkringskommittén erinrats, uttalades, att frågan borde hänskjutas till kommittén.

I ett till utskottet avgivet utlåtande över den då föreliggande motionen anförde riksförsäkringsanstalten, att principen om en skälighetsprövning i enlighet med motionärens förslag var, som det syntes anstalten med rätta, erkänd i våra närmaste grannländer, och fann riksförsäkringsanstalten denna princip väl överensstämmande med rättvisa och billighet. Den till följd av olycksfall i arbete skadade hade nämligen efter riksförsäkringsanstaltens förmenande skäligt anspråk på att, inom de gränser, den ifrågavarande lagstiftningen i allmänhet utstakade, hållas skadeslös för den förlust, han lede genom olycksfallet även med hänsyn till annat än försäkringspliktigt arbete, varav han, inom samma gränser, före olycksfallet i större eller mindre grad varit beroende, men som han till följd av olycksfallet icke längre kunde utföra — och det vare sig

han endast tidvis arbetat i försäkringspliktigt arbete, eller han dagligen endast under viss mer begränsad tid utfört dylikt arbete. Den ökade kostnad, som härigenom drabbade arbetsgivarne, vore, yttrade anstalten, obetydlig i jämförelse med hela försäkringskostnaden.

Riksförsäkringsanstalten förmälte sig också hava erfarenhet om, vilka svårigheter, som vore förenade med att för alla de talrika fall, där den skadade icke under hela året närmast före olycksfallet arbetat i den verksamhet, i vilken olycksfallet inträffat, utröna, vilka tider han kunde hava sysslat med icke försäkringspliktigt arbete eller varit sysslolös. Härigenom förorsakades en besvärlig och tidsödande skriftväxling, som fördröjde ersättnings utänordnande, men som genom den ifrågavarande skälighetsprövningen icke bleve erforderlig. Samtidigt som riksförsäkringsanstalten funne det synnerligen angeläget, att den osäkerhet, som i nämnda hänseende rådde beträffande tolkningen av förevarande paragraf, så snart ske kunde, undanröjdes, syntes icke heller böra bortses från nyss omnämnda stora praktiska svårigheter med det i motionen klandrade systemet.

I anslutning till vad sålunda uttalats och för att förekomma en fortsatt tillämpning av hithörande stadganden, som icke synes hava varit vid lagens tillkomst avsedd och i varje fall tungt drabbar de till följd av olycksfall i arbete skadade, anser jag mig kunna biträda kommitténs förslag, mot vilket jag för övrigt i denna del ej funnit anledning till erinran.

Vad angår arbetsförtjänstens beräkning för minderåriga, har jag likaledes på de av kommittén anförda skäl funnit mig kunna tillstyrka kommitténs förslag.

Förevarande paragraf skulle i överensstämmelse med vad sålunda anförts erhålla följande ändrade lydelse:

Den årliga arbetsförtjänst, — — — — —
 ej bestämmas, beräknas *avlönning* för den tid — — — — —
 arbete som *den skadades vid olycksfallet eller, där avlöningen för*
arbete inom den skadades yrke under sådan tid måste antagas
hava varit väsentligt högre, med hänsyn härtill eller eljest med
 hänsyn till omständigheterna prövas skäligt. Lag samma — —
 — — — — — i vilket olycksfallet inträffat.

Har den skadade ej fyllt aderton år, må vid bestämmande av livränta den årliga arbetsförtjänsten ej beräknas till lägre belopp än som motsvarar den arbetsförtjänst, som han med hänsyn

till motsvarande bestämmelser i 1901 års lag om ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, enligt vilka livräntorna utbetalades kvartalsvis. Även för närvarande utbetalas i många fall med ersättningstagarens samtycke livräntorna kvartalsvis eller för längre perioder. Kommittén har därför föreslagit ändring i förevarande paragraf innebärande föreskrift om livräntornas utbetalande kvartalsvis.»

För närvarande gäller såsom allmän regel att livränta skall utbetalas månadsvis. På grund av bestämmelse i förevarande paragraf sker emellertid utbetalning av livräntor i icke obetydlig omfattning med ersättningstagarnas samtycke för längre betalningstermin än en månad. Ett genomförande av kommitténs förslag, att livränta i regel skulle utbetalas kvartalsvis i stället för månadsvis, skulle visserligen vara ägnat att medföra någon lättnad i riksförsäkringsanstaltens och postanstalternas arbete. Ur social synpunkt synas däremot skäl tala för, att det nuvarande stadgandet bibehålles oförändrat. I avseende härå må erinras om, att innevarande års riksdags båda kamrar i anslutning till första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 19 och andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 8 beslutat att hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för att, utöver vad som redan nu vore fallet, pensioner, som utbetalades av statens egna verk och myndigheter, finge utanordnas månadsvis, där sådant kunde anses fördelaktigt för pensionstagarna. Då i huvudsak samma skäl, som åberopats till stöd för den sålunda beslutade framställningen, kunna göras gällande i avseende å utbetalning månadsvis av livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen, skulle det enligt min mening icke vara lämpligt att nu, innan beslut fattats i anledning av berörda framställning, föreslå ändring i förevarande paragraf i den riktning kommittén föreslagit. Jag anser mig därför icke böra biträda förslaget i denna del.

Departements-
chefen.

15 §.

Kommittén yttrar:

Kommittén.

»Då arbetare användes till arbete för två eller flera arbetsgivares räkning, såsom företrädesvis vid vissa sammanslutningar av jordbrukare för bedrivande av tröskning, sågverk, dikningsföretag m. m., vilka ofta äro att anse såsom ekonomiska föreningar, men vilka icke registrerats och därför i allmänhet måste uppfattas såsom s. k. enkla bolag, skulle en avsevärd förenkling av riksförsäkringsanstaltens avgiftsdebitering åstadkommas, därest anstalten i dylika fall ägde befogenhet att påföra hela avgiften en av medlemmarna i stället för att debitera varje medlem särskilt för den å honom belöpande andelen. Kommittén har därför ansett en bestämmelse om sådan befogenhet böra införas i lagen och lämpligen böra upptagas såsom sista stycke i 15 §.» •

Departements-
chefen.

Med hänsyn till de i allmänhet relativt obetydliga belopp, varom här kan vara fråga, synes mig någon betänklighet ej böra möta mot att mellanhavandet mellan försäkringsinrättningarna och vederbörande arbetsgivare i åsyftade fall ordnas i enlighet med vad kommittén sålunda föreslagit. Givet är, att en dylik föreskrift i sin mån skall underlätta arbetet med försäkringsavgifters påförande och indrivning. Jag tillstyrker därför, att till 15 § måtte såsom sista stycke fogas följande bestämmelse:

Användes arbetare till arbete av två eller flera arbetsgivare gemensamt, svara arbetsgivarna för försäkringsavgiften för det arbete en för alla och alla för en.

17 §.

Kommittén.

Beträffande denna paragraf anför kommittén:

»Då bestämmelserna i 17 § enligt deras lydelse endast avse arbetsgivare, har det inträffat, att personer, som själva icke anse sig såsom arbetsgivare, vägrat lämna sådana upplysningar om sin verksamhet, som erfordras för bedömande, huruvida de äro att anse såsom arbetsgivare enligt lagen. Det har därför synts kommittén lämpligt, att i 17 § infördes en bestämmelse om skyldighet för envar att lämna erforderliga uppgifter, där sådant begäres av försäkringsrådet eller riksförsäkringsanstalten. Bestämmelsen i fråga torde böra tillfogas första stycket av 17 § såsom sista punkt.»

Departements-
chefen.

I enlighet med detta förslag, till vilket jag ansluter mig, skulle till 17 § efter dess första stycke fogas ett nytt stycke av följande lydelse:

I övrigt är envar pliktig att, på begäran, till försäkringsrådet eller riksförsäkringsanstalten lämna uppgift, som må erfordras för bedömande, huruvida han är att anse såsom arbetsgivare enligt denna lag.

19 §.

Då, enligt vad nedan anföres, 28 och 29 §§ skulle erhålla ändrat innehåll, har kommittén ansett bestämmelsen i första stycket av nuvarande 29 § lämpligen kunna tillfogas 19 § såsom fjärde stycke. I enlighet härmed skulle detta stycke erhålla följande lydelse:

Grunderna för beräkning av försäkringsavgifter och premiereserv för försäkringar i riksförsäkringsanstalten bestämmas av Konungen.

27 §.

Enligt 27 § tredje stycket äger Konungen under förutsättning av ömsesidighet medgiva undantag för medborgare i visst land från vad i de båda första styckena av samma paragraf stadgas rörande utgivande av ersättning till annan än svensk medborgare. Då det syntes lämpligt, att Konungen må äga vidsträcktare befogenhet i fråga om överenskommelse med utländska makter, har kommittén föreslagit införande i lagen av en bestämmelse av dylik allmännare innebörd. Denna bestämmelse har ansetts böra upptagas såsom särskild paragraf, 28 §, och skulle i enlighet härmed tredje stycket av 27 § utgå.

28 §.

Under hänvisning till vad som anförts under 27 § får jag, i anslutning till vad kommittén föreslagit, såsom ny 28 § föreslå följande bestämmelse:

Konungen må med främmande makt under förutsättning av ömsesidighet träffa överenskommelse om tillämpning på dess undersåtar av denna lag eller av någon i lagen given föreskrift eller om undantag från sådan tillämpning.

Bestämmelsen i nuvarande 28 § återfinnes här nedan under mom. 2 och 4 i 29 §.

29 §.

Såsom under 4 § erinrats, har kommittén föreslagit, att huvudbestämmelserna rörande villkoren för försäkring i ömsesidigt bolag sammanföras i en enda paragraf, nämligen 29 §. Nuvarande 29 §:ns första stycke har intagits i 19 §. I övrigt har nuvarande 29 § ansetts obehövlig i vidare mån, än som angives i ingressen till den nya 29 §. I denna nya paragraf har kommittén tänkt sig, att även kunde införas vissa sådana särskilda bestämmelser utöver dem, som redan finnas i 15 § första stycket och 16 § andra stycket, rörande villkoren för ömsesidigt bolags rätt att övertaga försäkringar enligt lagen, som hava synts erforderliga såsom villkor för dylika bolag att driva rörelse. Den nya 29 § skulle således innehålla icke allenast nu gällande bestämmelser i 28 §, utan även dessa särskilda bestämmelser.

Kommittén.

Angående sitt förslag till ny lydelse av 29 § anför kommittén:

»Redan i 4 § andra stycket enligt nuvarande lag, vilket stycke nu skulle utgå och ersättas med motsvarande bestämmelse i den nya 29 §, stadgas, att försäkring i ömsesidigt bolag skall omfatta samtliga delägarens arbetare i rörelse, arbetsföretag eller annan verksamhet, som med försäkringen avses. Då detta stadgande icke synes fullt tydligt, har försäkringsrådet av praktiska hänsyn ansett detsamma böra tolkas så, att delägare, som ingår i ömsesidigt bolag, därmed i bolaget försäkras samtliga sina arbetare i alla de verksamheter, han bedriver. Då därjämte det förhållande, att arbetsgivare för närvarande kunna under loppet av ett år övergå från riksförsäkringsanstalten till ömsesidigt bolag eller tvärtom, enligt vad jämväl försäkringsrådet i cirkulär till försäkringsinrättningarna framhållit, måste särskilt med hänsyn till arbetet inom riksförsäkringsanstalten anses synnerligen olämpligt, föreslås nu uttrycklig bestämmelse om att försäkring i ömsesidigt bolag skall avse kalenderår. I sammanhang härmed föreslås dels, såsom jämväl för närvarande enligt 28 § gäller, att, där bolaget beslutat antaga ny delägare eller delägare ur bolaget utträtt, uppgift därom genast skall lämnas riksförsäkringsanstalten enligt fastställt formulär, dels ock att, där ny delägare skall inträda i bolaget, försäkringen för honom ej må träda i kraft förr än vid början av året näst efter det, under vilket uppgiften inkommit till anstalten.

Såsom redan förut vid frågan om anmälningsskyldigheten» (sid. 5) »anförts, måste de arbetsgivare, vilkas arbetare äro försäkrade i riksförsäkringsanstalten, ensamma bära den, om ock mindre väsentliga förlust, som uppkommer därigenom, att anstalten icke kan erhålla kännedom om samtliga de arbetsgivare, vilkas arbetare borde vara försäkrade i anstalten, och därför icke i varje fall kan indriva erforderliga försäkringsavgifter. Därest riksförsäkringsanstalten vore ensam bärare av hela försäkringen, skulle denna förlust fördelas på samtliga arbetsgivare, som avses i lagen, och således även drabba de arbetsgivare, som äro delägare i de ömsesidiga bolagen. Det synes vid sådant förhållande vara riktigt, att även dessa bolag deltaga i täckande av den ifrågavarande förlusten, och har kommittén i sådant syfte föreslagit en bestämmelse om att varje sådant bolag skall till den i 19 § tredje stycket omförmälda fond årligen på tid och sätt, som av Konungen bestämmes, erlägga ett belopp, motsvarande vad av kapitalvärdet av riksförsäkringsanstalten åliggande ersättningar för olycksfall under året i arbete hos arbetsgivare, om vilka anstalten vid tiden för olycksfallet ej haft kännedom, å bolaget belöper efter förhållandet mellan de i 16 § andra stycket omförmälda försäkringsavgifter och summan av samtliga sådana avgifter för försäkringar enligt lagen. Därigenom att försäkringsavgifterna till de ömsesidiga bolagen, bortsett från de i 6 § andra stycket stadgade bidrag till statsverket, innefatta jämväl kostnaden för förvaltning och således delvis äro bruttopremier, under det att avgifterna till riksförsäkringsanstalten väsentligen äro nettopremier, blir den beräknade andelen för bolagen, relativt taget, något större än anstalten. Detta förhållande motväges dock i huvudsak av den ränteförlust för fonden, som uppkommer därigenom, att bolagens andelar inflyta först efter varje års utgång.»

Departements-
chefen.

Enligt vad kommittén framhållit är frågan om en arbetsgivares tillhörighet till vederbörande försäkringsinrättning överallt utom i Danmark »automatisk» och oberoende av huruvida han fullgör den anmälnings-

plikt, varom i varje fall kan vara fråga. Kommittén anmärker även, att man i allt fall med införande av anmälningsskyldighet ej skulle vinna någon mera avsevärd fördel, då å ena sidan de arbetsgivare, om vilka riksförsäkringsanstalten för närvarande ej kan erhålla kännedom, ändock i många fall skulle uraktlåta att göra anmälan, och å andra sidan omfattningen av anstaltens kontrollerande och registrerande verksamhet icke därigenom skulle väsentligt minskas. I varje händelse synes mig icke kunna ifrågasättas att i det läge, vari frågan om organisationen av socialförsäkringen i dess helhet nu befinner sig, införa någon principiell ändring i det rådande systemet för arbetsgivarnas identifierande.

Å andra sidan synes det av vikt, att vissa med det s. k. automatiska försäkringssystemet förenade olägenheter, i den mån så ske kan, undanröjas.

Kommittén föreslår i detta syfte till en början dels att försäkring i ömsesidigt bolag skall omfatta samtliga delägares arbetare, dels ock vissa bestämmelser för att förhindra olägenheterna av arbetsgivares övergång från en försäkringsinrättning till en annan under löpande försäkringsår, som i allmänhet sammanfaller med kalenderåret.

I förra hänseendet har jag ej anledning till erinran.

I senare avseendet har jag med hänsyn till de olika fall, där enligt allmänna rättsregler ett ingånget försäkringsavtal upphör under löpande kalenderår, ansett betänklighet möta mot att, på sätt kommittén föreslagit, föreskriva, att försäkring i ömsesidigt bolag under alla omständigheter skall gälla för kalenderår. För nående av det med förslaget i denna del åsyftade ändamål synes mig tillräckligt stadga, att försäkring i sådant bolag skall avslutas för kalenderår, varvid i de mindre ofta förekommande fall, där avtalet dock på grund av senare inträffade omständigheter upphör att gälla under löpande år, hinder däremot ur nu ifrågarande synpunkt icke skulle möta. För att giva erforderlig effektivitet åt en dylik bestämmelse, såvitt fråga är om inträde i ömsesidigt bolag, och för att förhindra, att sådant bolag först under löpande kalenderår ingår avtal om försäkring att gälla från årets början — något som även visat sig föranleda stora olägenheter — har jag ansett mig kunna förorda kommitténs förslag, att, där bolag beslutat antaga ny delägare, försäkringen för delägaren ej skall träda i kraft, förr än vid början av kalenderåret näst efter det, under vilket föreskriven uppgift därom inkommit till riksförsäkringsanstalten.

Rörande kommitténs förslag, att även ömsesidigt bolag skulle deltaga i vissa förluster, som äro en följd av det automatiska försäkringssystemet och som nu drabba riksförsäkringsanstalten ensam,

får jag erinra, att det redan för närvarande enligt olycksfallsförsäkringslagens 16 § åligger ömsesidigt bolag att såsom bidrag till bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet årligen till statsverket erlægga belopp, motsvarande tre procent av summan av försäkringsavgifterna för de i bolaget under året tagna försäkringar. Sålunda inflytande belopp äro emellertid tydligen utan all betydelse med hänsyn till nu förevarande förluster, vilka helt hänföra sig till försäkringsstocken och försäkringens ekonomi.

Då denna senare i sin mån är beroende av de tillfälliga arbetsföretag och de oftast mindre arbetsgivare, vilka icke anmälts till inträde i ömsesidiga bolag och om vilka riksförsäkringsanstalten, där de i så fall automatiskt äro försäkrade, ofta icke kunnat erhålla kännedom, ligger det, såsom kommittén också framhåller, i sakens natur, att, vad sådana arbetsföretag och arbetsgivare angår, de ersättningar, som riksförsäkringsanstalten i anledning av inträffade olycksfall har att utgiva, icke kunna bliva täckta av försäkringsavgifter från dem. I stället måste, för att försäkringens ekonomi icke skall äventyras, riksförsäkringsanstaltens kostnader i anledning av dylika olycksfall bäras av de av anstalten kända försäkringstagarna i anstalten.

Lika med kommittén anser även jag det rättvist, att nu ifrågasvarande kostnader bäras av samtliga kända försäkringstagare enligt olycksfallsförsäkringslagen.

Uppgifter om försäkringspliktiga såväl större som mindre arbetsgivare förskaffar sig anstalten huvudsakligast genom medverkan av sina ombud, dels s. k. mantalsombud och dels ortsombud. Mantalsombuden, i regel mantalsskrivningsförrättarna själva, uppgöra sålunda årligen kommunvis, på grundval av de upplysningar, som vid mantalsskrivningarna stå att vinna, arbetsgivarförteckningar för anstaltens räkning. Innan dessa förteckningar insändas till anstalten, bli de granskade och kompletterade av vederbörande ortsombud.

På grund av den mängd förhållanden i övrigt, som numera skola utredas och registreras vid mantalsskrivningsförrättningarna, blir det emellertid ytterst svårt, för att icke säga omöjligt, för vederbörande att med erforderlig omsorg efterforska och klarlägga arbetsgivarförhållandena för den oerhört stora mängden av olycksfallsförsäkringspliktiga arbetsgivare, mellan 300,000 och 400,000 för hela riket. I fråga om arbetsgivare, som tillkomma under löpande året, åligger det anstaltens ortsombud att vid varje tidpunkt inhämta upplysningar och lämna meddelanden till anstalten. Anstalten skaffar sig också systematiskt även på andra vägar kännedom om arbetsgivare med hjälp av varjehanda officiella uppgifter,

som kunna tjäna som utgångspunkt för efterforskande av hithörande förhållanden, och kompletterar på så sätt sitt arbetsgivarregister.

Såsom kommittén anmärkt, utgjorde under år 1919 sammanlagda värdet av de ersättningar enligt lagen, som anstalten hade att utgiva till arbetare hos arbetsgivare, om vilka anstalten icke ägde kännedom, 270,000 kronor. I den mån anstaltens verksamhet fortgår och ytterligare erfarenheter vinnas, bör det skäligen kunna antagas, att hithörande kostnader åtminstone icke skola ökas.

Beträffande sättet för bestämmande av ifrågavarande förlust vore det väl teoretiskt riktigast, om densamma kunde direkt hänföras till vad som skulle inflyta i försäkringsavgifter från de arbetsgivare, varom sålunda är fråga. Då emellertid detta tydligen icke låter sig göra, synes den av kommittén föreslagna beräkningsgrunden för förlustens bestämmande vara den lämpligaste.

Mot kommitténs förslag rörande förlustens fördelning mellan försäkringsinrättningarna har jag ej anledning till erinran.

I övrigt tillstyrker jag kommitténs förslag till ny lydelse av förevarande paragraf, såvitt nu är i fråga, allenast med den ändring att, i anslutning till vad en reservant inom kommittén samt riksförsäkringsanstalten hemställt, ordet »år» i stadgandena om bidragsskyldighet och uppgiftsplikt för bolag ändras till »kalenderår».

Jag hemställer alltså, att 29 § måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Angående försäkring i bolag, som i 4 § avses, gäller, förutom vad eljest i denna lag och i lagen om försäkringsrörelse är stadgat:

1) att försäkringen skall avslutas för kalenderår samt omfatta delägarens samtliga arbetare;

2) att, där bolaget beslutat antaga ny delägare eller delägare ur bolaget utträtt, uppgift därom genast skall lämnas till riksförsäkringsanstalten enligt formulär, som av anstalten fastställs, och att i förra fallet försäkringen för delägaren ej träder i kraft förr än vid början av kalenderåret näst efter det, under vilket uppgiften inkommit till riksförsäkringsanstalten;

3) att bolaget skall för varje kalenderår efter årets utgång inom tid och på sätt, som av Konungen bestämmas, till den i 19 § tredje stycket omförmälda fond erlægga ett belopp, motsvarande vad av kapitalvärdet av riksförsäkringsanstalten åliggande ersättningar för under året inträffade olycksfall i arbete hos sådana arbetsgivare, om vilka anstalten vid tiden för olycksfallet icke

haft kännedom, å bolaget belöper efter förhållandet mellan de i 16 § andra stycket omförmälda försäkringsavgifter och summan av samtliga sådana avgifter för försäkringen enligt denna lag; samt

4) att bolaget åligger att för varje kalenderår, inom åtta månader efter årets utgång, till riksförsäkringsanstalten enligt formulär, som av anstalten fastställes, lämna uppgifter angående delägare i bolaget, de av dem använda arbetare och inträffade olycksfall i arbete ävensom i övrigt att när som helst på begäran av riksförsäkringsanstalten eller försäkringsrådet lämna uppgifter om delägare eller arbetare eller om olycksfall.

34 §.

34 § första stycket bör med anledning av det föreslagna tillägget till 17 § och den nya 29 § erhålla följande ändrade lydelse:

Underlåter arbetsgivare eller arbetsföreståndare att fullgöra något av vad honom enligt 21 eller 22 § åligger, eller försummar någon att ställa sig till efterrättelse vad i 17 § är föreskrivet eller att lämna uppgift som i 29 § stadgas, straffes med böter.

35 §.

Kommittén.

I fråga om denna paragraf anför kommittén:

»Då det är av vikt att särskilt arbetsgivare, som stå s. k. självrisk, och i vissa fall även ömsesidigt i lagen avsett bolag må å riksförsäkringsanstalten mot inbetalande av erforderligt belopp för en gång, kunna överlåta dem åliggande livräntor, har i sista stycket av 35 § införts en bestämmelse, enligt vilken riksförsäkringsanstalten, efter Konungens bestämmande, skulle äga sluta avtal om övertagande av livränta, som på grund av olycksfall skall utgivas av annan än anstalten. Med denna allmänna formulering blir det även möjligt för anstalten att kunna övertaga utgivande av livräntor, som utgå på grund av beslut av krigsförsäkringskommissionen m. m.»

Departements-
chefen.

Mot kommitténs förslag i nu ifrågavarande avseende synes mig ej några betänkligheter möta. Vad beträffar livräntor, som skola utgivas av arbetsgivare, vilka med stöd av 11 och 15 §§ i lagen stå s. k. självrisk, synes det mig synnerligen lämpligt, att sådana arbetsgivare beredas möjlighet att i riksförsäkringsanstalten inköpa dylika livräntor. Jag erinrar härvid, att enligt 1901 års lag om ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete dylik rätt tillkom varje arbetsgivare med avse-

ende å livränta, som skulle av honom utgivas. Även ömsesidigt bolag, som i 4 § omförmäles, synes böra tillerkännas sådan möjlighet. Slutligen vill jag erinra därom, att krigsförsäkringskommissionen väckt förslag om att livräntor, som det åligger kommissionen att utgiva, skulle få överlätas på riks-försäkringsanstalten. Då det emellertid ej synes vare sig lämpligt eller behöfligt att i lagen angiva alla de fall, då ett sådant inköp av livräntor skulle få äga rum, får jag i överensstämmelse med kommitténs förslag tillstyrka följande ändrade lydelse av 35 § sista stycket:

Avtal — — — — — fiskare, ävensom, enligt Konungens bestämmande, övertaga utgivande av livränta, som på grund av olycksfall skall utgivas av annan än anstalten.

37 §.

I denna paragraf har en formell ändring befunnits erforderlig i anledning av det förut omförmälda förslaget till ändring i lagen om allmän pensionsförsäkring.

Enligt sistnämnda förslag skall av den, som under nästföregående år åtnjutit en till 2,000 kronor eller mera uppgående inkomst, erläggas pensionsavgift, vilken på angivet sätt skulle överstiga 13 kronor, som i överensstämmelse med nu gällande bestämmelser i pensionsförsäkringslagen är den högsta i ifrågavarande paragraf i olycksfallsförsäkringslagen angivna pensionsavgift.

I anledning till den sålunda föreslagna ändringen i lagen om allmän pensionsförsäkring har i första stycket e) i förevarande paragraf i olycksfallsförsäkringslagen efter orden »tretton kronor» insatts orden »eller mera».

Någon saklig ändring i den genom lag den 19 juni 1919 ändrade lydelsen av förevarande paragraf i olycksfallsförsäkringslagen — vilken paragraf i sin helhet endast är avsedd att gälla »intill dess särskild lag om sjukförsäkring må varda genomförd» — har i detta sammanhang ej syntts böra ske.

Jag tillstyrker alltså, att 37 § måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Intill — — — — — 1,800 kronor;

e) tre kronor femtio öre, om pensionsavgiften utgör tretton kronor eller mera samt — — — 1,800 kronor eller mera;

samt att — — — — — statsmedel.

De ifrågavarande lagändringarna torde böra träda i kraft den 1 januari 1923, men ej äga tillämpning å olycksfall, som dessförinnan inträffat.

Föredraganden uppläste härefter ett i enlighet med ovan angivna grunder avfattat förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete och hemställde, att lagrådets utlåtande över förslaget, som var av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, måtte, för det i § 87 regeringsformen omförmälda andamål, inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

C. H. Sjöcrona.

Förslag

till

L a g

om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

Härigenom förordnas, att 4, 6, 7, 9, 13, 15, 17, 19, 27, 28, 29, 34, 35 och 37 §§ i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete skola erhålla följande ändrade lydelse:

4 §.

Försäkringen äger rum i riks försäkringsanstalten; dock att, där för ändamålet bildats sådant ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, vars delägare äro arbetsgivare och för vars förbindelser delägarne svara med obegränsad personlig ansvarighet, försäkringen av delägarnes arbetare i stället må *under villkor, som nedan sägs*, äga rum i det bolag.

6 §.

Har arbetare skadats till följd av olycksfall i arbetet, skall, på grund av försäkringen, till honom i ersättning utgivas:

1) om olycksfallet medfört sjukdom, som förorsakat förlust eller nedsättning av arbetsförmågan under mera än trettiofem dagar efter dagen för olycksfallet, från och med den trettiosjätte dagen och så länge sjukdomen varar:

a) erforderlig läkarvård jämte läkemedel och andra till arbetsförmågans höjande nödiga hjälpmedel, såsom kryckor, enklare konstgjorda lemmar, glasögon och dylikt;

b) sjukpenning för varje dag, utgörande vid förlust av arbetsförmågan ett belopp, motsvarande två tredjedelar av den skadades dagliga arbetsförtjänst, och vid nedsättning av arbetsförmågan det lägre belopp,

som svarar mot nedsättningen; dock att sjukpenning ej utgår, där ej arbetsförmågan blivit nedsatt med minst en fjärdedel;

2) om olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, vare sig denna varat trettiotvå dagar efter olycksfallet eller icke, medfört under längre eller kortare tid bestående förlust eller nedsättning av arbetsförmågan:

livränta under tiden å ett årligt belopp, motsvarande vid förlust av arbetsförmågan två tredjedelar av den skadades årliga arbetsförtjänst, och vid nedsättning av arbetsförmågan det lägre belopp, som svarar mot nedsättningen; dock att *vid förlust av arbetsförmågan livräntan må, där den skadades tillstånd kräver särskild vård, kunna med hänsyn härtill bestämmas till högre belopp än nyss är nämnt, dock ej högre än beloppet av den årliga arbetsförtjänsten, samt att livränta ej utgår, där ej arbetsförmågan blivit nedsatt med minst en tiondel.* På därom av den skadade gjord ansökan må försäkringsrådet, där synnerliga skäl äro för handen, besluta, att i stället för livränta eller del därav skall till den skadade utgivas ett kapital för en gång, till belopp motsvarande högst livräntans eller livräntedelens kapitalvärde enligt gällande beräkningsgrunder.

Kan vid sjukdom läkarvård ej utan oskäligen omgång eller kostnad anskaffas, må i stället annan lämplig vård beredas den skadade.

Såsom ersättning enligt denna lag anses jämväl kostnad för läkarbetyg eller intyg, som avses i 21 § andra stycket, ävensom läkarbetyg, som eljest må erfordras för bedömande av förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, så ock, i fall, som avses i 2), beredande av sådan behandling av den skadade, som må erfordras för höjande av arbetsförmågan.

7 §.

Har olycksfallet medfört arbetarens död, skall i ersättning utgivas:

a) begravningshjälp med en tiondel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, dock ej med mindre än *ett*hundra kronor;

b) livräntor till efterlevande, nämligen:

till änka eller änklings, när äktenskapet slutits före olycksfallet, en livränta från dödsfallet, så länge livräntetagaren lever ogift, å ett årligt belopp, motsvarande en fjärdedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst;

till varje den avlidnes minderåriga barn, evad det fötts inom eller utom äktenskapet, eller adoptivbarn, som adopterats före olycksfallet, en livränta från dödsfallet, till dess barnet uppnått *sexton* års ålder, å ett årligt belopp, motsvarande en sjättedel av arbetsförtjänsten, samt

till den avlidnes fader eller moder, adoptivfader eller adoptivmoder eller, om båda föräldrarna eller adoptivföräldrarna leva, till båda gemensamt, därest de för sitt uppehälle varit av den avlidnes arbete huvudsakligen beroende och annan till livränta berättigad ej finnes, en livränta å ett årligt belopp, motsvarande en fjärdedel av arbetsförtjänsten;

dock att, där livräntor till efterlevande skulle, för år räknat, sammanlagt överstiga två tredjedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, de skola, i förhållande till vad på envar livräntetagare belöper, nedsättas till detta belopp, så länge anledningen till dylik nedsättning fortfar, samt att livränta till änkring ej utgår, där han väsentligen åsidosatt den honom gentemot hustrun åliggande försörjningsplikt eller väsentligen åsidosätter sin försörjningsplikt mot makarnas barn eller adoptivbarn. Skall av skäl, som nu sagts, livränta till änkring ej utgå, må försäkringsrådet besluta, att livräntan i stället skall utgå till den avlidnas minderåriga barn eller adoptivbarn.

Till änka eller änkring, som uppbär livränta och före fyllda sextio år ingår nytt äktenskap, utgives ett kapital för en gång, motsvarande tre fjärdedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

9 §.

Den årliga arbetsförtjänst, som i 6 och 7 §§ omförmåles, utgör hela den avlöning — vinstandelar, där sådana förekommit, inräknade — som den skadade under ett år, räknat tillbaka från olycksfallet, åtnjutit av arbetsgivaren i den verksamhet, i vilken olycksfallet inträffat. Har under längre eller kortare tid av året den skadade icke av arbetsgivaren använts till arbete, eller kan avlöningen för någon tid av året på grund av bristfällig utredning eller av annan anledning ej bestämmas, beräknas *avlöning* för den tid till belopp, som med hänsyn till avlöningen i arbetsorten under motsvarande tid för en arbetare av samma arbetsförmåga och med liknande arbete som den *skadades vid olycksfallet eller, där avlöningen för arbete inom den skadades yrke under sådan tid måste antagas hava varit väsentligt högre, med hänsyn härtill* eller eljest med hänsyn till omständigheterna prövas skäligt.

Lag samma vare, där den skadade under någon tid av året, på grund av tillfälligt övertidsarbete eller annat särskilt förhållande, åtnjutit väsentligt högre avlöning, eller, på grund av sjukdom eller annan oförvållad anledning, åtnjutit väsentligt lägre avlöning än sådan arbetare, eller där vid tiden för olycksfallet hans arbetsförmåga redan var nedsatt på grund av tidigare olycksfall i arbete, så ock där den skadade

för yrkesutbildning eller endast tillfälligtvis använts till det arbete, i vilket olycksfallet inträffat.

Har den skadade ej fyllt aderton år, må vid bestämmande av livränta den årliga arbetsförtjänsten ej beräknas till lägre belopp än som motsvarar den arbetsförtjänst, som han med hänsyn till arten av hans arbete vid tiden för olycksfallet skäligen kan antagas hava kommit att åtnjuta vid nämnda ålder, därest olycksfallet ej inträffat.

Utgöres avlöning helt eller delvis av naturaförmåner, uppskattas dessa förmånens värde efter de i arbetsorten gällande priser eller efter andra grunder, som finnas tillämpliga.

Överstiger den årliga arbetsförtjänsten tvåtusenyrahundra kronor, tages det överskjutande beloppet icke i beräkning. Understiger den årliga arbetsförtjänsten fyrahundrafemtio kronor, skall den beräknas till detta belopp.

Med den i 6 § 1) omnämnda dagliga arbetsförtjänst förstås en trehundrasextiofemtedel av den enligt ovan angivna grunder bestämda årliga arbetsförtjänsten.

13 §.

Sedan försäkringsinrättningen erhållit underrättelse om olycksfallet, skall inrättningen, ändå att ansökan om ersättning ej blivit gjord, besluta om de åtgärder, som för den skadades vård må vara av nöden, samt bestämma den ersättning, som enligt denna lag skall utgivas.

Kan ej med ledning av inkomna handlingar eller eljest erhållna upplysningar genast avgöras, huruvida ersättning bör utgå, skall, om sannolika skäl därtill finnas, ersättning ändock provisoriskt utgivas. Kan ej med ledning av erhållna upplysningar beloppet av sjukpenning, livränta eller begravningshjälp genast bestämmas, utgives provisoriskt skäligt belopp. Ersättning, som enligt vad nu är sagt blivit provisoriskt bestämd, utgives utan återbetalningsskyldighet, därest sedermera ersättningen bestämmas till lägre belopp eller ersättning finnes icke böra utgå.

Inträder, sedan ersättning till den skadade blivit av försäkringsinrättningen bestämd, väsentlig förändring i de förhållanden, vilka voro avgörande för ersättningens bestämmande, må jämkning i ersättningen äga rum. Sådan jämkning må dock ej avse ersättning, som belöper å tiden före den dag, då ansökan därom gjorts, eller, där jämkningen utan ansökan beslutats av inrättningen, före dagen för beslutet.

Beslut om ersättning skall, så fort ske kan, meddelas den ersättningsberättigade och utan hinder av förd klagan tillsvidare lända till efterrättelse.

15 §.

Avgift för försäkring enligt denna lag skall, evad försäkringen omfattar en eller flera arbetare, av försäkringsinrättningen bestämmas till belopp, som med hänsyn till arbetets farlighet i allmänhet och till de särskilda förhållanden, under vilka det bedrivs, efter försäkringstekniska grunder prövas vara erforderligt för betäckande av den risk, som försäkringen avser, med tillägg, i fråga om försäkring i bolag, som i 4 § avses, av ett belopp, motsvarande omkostnaderna för försäkringen; och kan förty avgiften ökas eller minskas i den mån förändring i försäkringsrisken eller omkostnaderna äger rum.

Är arbetsgivare, kassa, pensionsinrättning eller försäkringsanstalt skyldig att utgiva understöd, för vilket enligt 11 § avdrag må göras, bestämmas försäkringsavgiften till det lägre belopp, som motsvarar den minskade försäkringsrisken; dock att, i fråga om annan arbetsgivare än staten, sådan lindring i försäkringsavgiften ej må äga rum, med mindre arbetsgivaren det begär och tillika, där så finnes erforderligt, för utgörande av understödet ställer säkerhet, som av försäkringsinrättningen godkännes.

Användes arbetare till arbete av två eller flera arbetsgivare gemensamt, svara arbetsgivarna för försäkringsavgiften för det arbete en för alla och alla för en.

17 §.

Arbetsgivaren är pliktig att när som helst, på därom framställd begäran, till försäkringsrådet samt, där försäkringen äger rum i riksförsäkringsanstalten, jämväl till anstalten lämna sådan uppgift om arbetet och de förhållanden, under vilka det bedrivs, samt om arbetarnes antal, arbetstid och avlöningsförhållanden, som må erfordras för bestämmande av försäkringsavgift eller ersättningsbelopp.

I övrigt är envar pliktig att, på begäran, till försäkringsrådet eller riksförsäkringsanstalten lämna uppgift, som må erfordras för bedömande, huruvida han är att anse såsom arbetsgivare enligt denna lag.

Riksförsäkringsanstalten äger att, i den mån sådant må vara nödigt för bestämmande av försäkringsavgifter och ersättningsbelopp, taga del av arbetsgivares avlöningslistor och förteckningar samt hos myndighet, som enligt gällande föreskrifter utövar tillsyn å arbetsgivarens verksamhet, påfordra eller, där särskild skyndsamhet är av nöden, ävensom i fråga om verksamhet, för vilken tillsynsmyndighet ej finnes, själv företaga undersökning av de förhållanden, under vilka arbetet bedrivs. Enahanda befogetheter tillkomma jämväl försäkringsrådet.

19 §.

Riksförsäkringsanstaltens beslut om försäkrings- eller tilläggsavgifts belopp skall, även där beloppet blivit allenast provisoriskt bestämt, utan hinder av förd klagan, tillsvidare lända till efterrättelse. Vinnes ned-sättning i eller befrielse från avgift, återbetalas vad för mycket blivit erlagt.

Angående tid och sätt för erläggande av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten bestämmas av Konung och riksdag. Avgifter, som icke på föreskrivet sätt blivit erlagda, förskjutas av statsverket och indrivnas i den ordning, som för indrivning av resterande kronoutskylder är stadgat.

Försäkringsavgifterna ingå till en fond, som förvaltas enligt grunder, som bestämmas av Konung och riksdag.

Grunderna för beräkning av försäkringsavgifter och premiereserv för försäkringar i riksförsäkringsanstalten bestämmas av Konungen.

27 §.

Är någon, som har rätt till sjukpenning eller livränta enligt denna lag, icke svensk medborgare, och är han ej i riket bosatt, äger försäkringsinrättningen att med hans samtycke, när som helst, i stället för sådan ersättning till honom utgiva ett kapital för en gång till belopp motsvarande högst femtio och minst tjugo procent av ersättningens kapitalvärde enligt de för inrättningen gällande beräkningsgrunder. Ersättningen må ock, utan den ersättningsberättigades samtycke, utbytas mot kapital till belopp av femtio procent av kapitalvärdet. Har utbyte av ersättning mot kapital ägt rum, är rätten till vidare ersättning på grund av olycksfallet förfallen.

Har olycksfallet medfört döden, och var den avlidne ej svensk medborgare och ej i riket bosatt, utgår begravningshjälp enligt 7 § allenast om olycksfallet inom tre månader medfört döden, samt livränta eller kapital enligt samma § till efterlevande, som ej är svensk medborgare, allenast om denne vid tiden för olycksfallet var bosatt här i riket.

28 §.

Konungen må med främmande makt under förutsättning av ömsesidighet träffa överenskommelse om tillämpning på dess undersåtar av denna lag eller av någon i lagen given föreskrift eller om undantag från sådan tillämpning.

29 §.

Angående försäkring i bolag, som i 4 § avses, gäller, förutom vad oeljest i denna lag och i lagen om försäkringsrörelse är stadgat:

1) att försäkringen skall avslutas för kalenderår samt omfatta delägarens samtliga arbetare;

2) att, där bolaget beslutat antaga ny delägare eller delägare ur bolaget utträtt, uppgift därom genast skall lämnas till riksförsäkringsanstalten enligt formulär, som av anstalten fastställs, och att i förra fallet försäkringen för delägaren ej träder i kraft förr än vid början av kalenderåret näst efter det, under vilket uppgiften inkommit till riksförsäkringsanstalten;

3) att bolaget skall för varje kalenderår efter årets utgång inom tid och på sätt, som av Konungen bestämmas, till den i 19 § tredje stycket omförmälda fond erlägga ett belopp, motsvarande vad av kapitalvärdet av riksförsäkringsanstalten åliggande ersättningar för under året inträffade olycksfall i arbete hos sådana arbetsgivare, om vilka anstalten vid tiden för olycksfallet icke haft kännedom, å bolaget belöper efter förhållandet mellan de i 16 § andra stycket omförmälda försäkringsavgifter och summan av samtliga sådana avgifter för försäkringen enligt denna lag; samt

4) att bolaget åligger att för varje kalenderår, inom åtta månader efter årets utgång, till riksförsäkringsanstalten enligt formulär, som av anstalten fastställs, lämna uppgifter angående delägare i bolaget, de av dem använda arbetare och inträffade olycksfall i arbete ävensom i övrigt att när som helst på begäran av riksförsäkringsanstalten eller försäkringsrådet lämna uppgifter om delägare eller arbetare eller om olycksfall.

34 §.

Underlåter arbetsgivare eller arbetsföreståndare att fullgöra något av vad honom enligt 21 eller 22 § åligger, eller försummar någon att ställa sig till efterrättelse vad i 17 § är föreskrivet eller att lämna uppgift, som i 29 § stadgas, straffes med böter.

Lämnar någon i uppgift, som enligt denna lag skall avgivas, veterligen oriktigt meddelande, straffes med böter från och med tjugufem till och med ettusen kronor, där ej å förseelsen straff är i allmänna strafflagen utsatt.

Gör någon sig skyldig till förseelse, som i 18 § avses, straffes med böter från och med tjugufem till och med ettusen kronor. Sker det för att göra skada eller begagnar han sig av sin kännedom om

yrkeshemligheten, drifthanordningen eller affärsförhållandet till egen eller annans fördel, då må till fängelse dömas. Framgår av omständigheterna, att han om yrkeshemligheten, drifthanordningen eller affärsförhållandet erhållit kännedom å tid, då han ej hade att taga befattning med uppgift, handling eller undersökning, som i 17 § sägs, eller att yppandet av drifthanordningen eller affärsförhållandet ej kunnat medföra skada för det företag, som bedrevs å arbetsstället, må ansvars- eller ersättningsskyldighet icke åläggas honom. Å förseelse, varom nu är sagt, må allmän åklagare tala allenast efter angivelse av målsäganden.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla den i 19 § tredje stycket omförmälda fond. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

35 §.

Arbetsgivare vare berättigad att i riksförsäkringsanstalten försäkras dels annan arbetare än i denna lag avses för olycksfall i arbete, dels i anstalten försäkrad arbetare för olycksfall i arbete i fråga om den i 6 § omförmälda tid, under vilken sjukpenning från försäkringsinrättningen ej utgår, dels ock dylik arbetare för olycksfall utom arbete. Sådan försäkring må ock av bolag, som i 4 § avses, meddelas för delägares arbetare.

Har försäkring, som ovan sägs, ägt rum, skall vad i denna lag finnes stadgat i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Avtal om annan försäkring eller försäkring till högre ersättningsbelopp än i denna lag stadgas må ej avslutas av riksförsäkringsanstalten eller bolag, som i 4 § avses, dock att utan hinder härav riksförsäkringsanstalten må, enligt vad därom särskilt är stadgat, sluta avtal om livränta åt barn utom äktenskap och om livförsäkring i samband med egnahemslån samt meddela olycksfallsförsäkring för fiskare *ävensom, enligt Konungens bestämmande, övertaga utgivande av livränta, som på grund av olycksfall skall utgivas av annan än anstalten.*

37 §.

Intill dess särskild lag om sjukförsäkring må varda genomförd, äger arbetare, som i denna lag avses, vid sjukdom, som förorsakats av olycksfall i arbete, under de trettiofem första dagarna efter dagen för olycksfallet, så länge sjukdomen varar, samt beträffande erforderlig läkarvård och läkemedel jämväl under sistnämnda dag, av arbetsgivaren erhålla

ersättning enligt de i 6 § angående ersättning vid sjukdom stadgade grunder;

dock att den dagliga sjukpenningen skall utgå med följande belopp nämligen:

a) en krona, om den skadade jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring påförts pensionsavgift med tre kronor eller om pensionsavgift ej påförts;

b) en krona tjugofem öre, om pensionsavgiften utgör fem kronor;

c) en krona sjuttiofem öre, om pensionsavgiften utgör åtta kronor;

d) två kronor femtio öre, om pensionsavgiften utgör tretton kronor samt den inkomst, på grund varav pensionsavgiften påförts, ej uppgått till 1,800 kronor;

e) tre kronor femtio öre, om pensionsavgiften utgör tretton kronor eller mera samt den inkomst, på grund varav pensionsavgiften påförts, uppgått till 1,800 kronor eller mera;

samt att sjukpenning ej utgår, med mindre sjukdomen varat under mer än tre dagar efter dagen för olycksfallet.

I fråga om ersättning, som ovan sägs, skall vad i 10, 11, 12, 13, 14, 20, 24, 25, 30 och 31 §§ är stadgat i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Kan den skadade, på grund av arbetsgivarens obestånd eller av annan anledning, ej utfå ersättningen, utgives densamma i arbetsgivarens ställe av den försäkringsinrättning, i vilken hans arbetare äro försäkrade enligt 4 §, ägande inrättningen av arbetsgivaren söka åter vad sålunda utgivits. Förlust, som på grund av denna bestämmelse må uppkomma för riks-försäkringsanstalten, ersättes av statsmedel.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1923, dock att ersättningsanspråk, som grundas på olycksfall, vilket dessförinnan inträffat, bedömes enligt äldre lag.

Protokoll, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd tisdagen den 6 september 1921.

Närvarande:

Justitierådet *Berglöf*, regeringsrådet *Ernberg*, justitieråden *Molin*,
Appelberg.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över social-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 3 juni 1921, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av byråchefen Carl Henrik Julius von Schulzenheim.

Detsamma föranledde följande yttranden.

6 §.

Lagrådet:

Det föreslagna sista stycket i denna paragraf läser avse att meddela föreskrift dels därom, att den vederbörande försäkringsinrättning påvilande kostnaden för läkarbetyg och andra intyg skall betraktas icke såsom förvaltningskostnad utan såsom ersättning för olycksfall och dels därom att behandling, som kan erfordras för höjande av arbetsförmågan, må beredas även den, som uppbär livränta enligt vad under 2) stadgas. Sammanförandet av dessa båda väsentligen olikartade stadganden har medfört en viss otydlighet. Det torde vara lämpligare att upptaga sistberörda bestämmelse i omedelbart sammanhang med övriga bestämmelser under 2) samt låta sista stycket i paragrafen innefatta allenast den först nämnda föreskriften.

9 §.

Regeringsrådet *Ernberg* och justitierådet *Appelberg*:

Enligt nuvarande lydelsen av förevarande paragraf skall i de i tredje punkten omförmälda fall den i andra punkten givna regeln komma

till tillämpning, d. v. s. avlöningen för den i tredje punkten åsyftade tiden skall bestämmas enligt skälighetsprövning med hänsynstagande till de i andra punkten anförda omständigheter. I denna del avser icke förslaget att göra någon ändring. Genom den avfattning förslaget fått har emellertid meningen i två avseenden icke kommit till riktigt uttryck. Dels har, genom att förutvarande första stycket delats i två, bestämmelsen i det nya andra stycket kommit att hänvisa till hela första stycket i stället för allenast till andra punkten av detta. Och dels har förbisetts, att i andra punkten av första stycket av förslaget upptagits en i nuvarande lagen ej omnämnd omständighet, vilken rimligen icke kan komma att föreligga i de i andra stycket avsedda fallen. En omredigering av ifrågakvarande bestämmelser torde därför vara nödig.

Justitieråden *Berglöf* och *Molin* instämde med regeringsrådet *Ernberg* och justitierådet *Appelberg* beträffande den oegentlighet, som blivit en följd av uppdelningen av första stycket, och ansågo att stadgandena i förslagets andra stycke borde kvarstå såsom en tredje punkt i första stycket.

Justitierådet *Appelberg*:

Vad förslaget i det nya tredje stycket innehåller om bestämmande av livräntans belopp, då den skadade är minderårig, lämnar rum för tvekan om rätta innebörden av förslaget i denna del. Med hänsyn även till motiveringen synes den tolkning kunna ifrågasättas att, i överensstämmelse med vad nu i samma hänseende gäller, den årliga arbetsförtjänstens belopp skulle bestämmas efter skälighetsprövning med den begränsning dock att densamma ej finge sättas till lägre belopp än det i nämnda stycke angivna. Den tolkning torde dock vara riktigare, att även beträffande minderårig reglerna i de föregående styckena skulle komma i tillämpning med den modifikation att, om enligt dessa regler arbetsförtjänsten komme att bestämmas till lägre belopp än det i förevarande stycke avsedda, detta senare belopp skulle läggas till grund vid livräntans bestämmande. Enligt sistnämnda tolkning skulle alltså — med undantag för det säkerligen ytterst sällsynta fallet att den av den minderåriga åtnjutna avlöningen överstege vad han med hänsyn till arten av hans arbete vid tiden för olycksfallet skäligen kunde antagas komma att åtnjuta vid den högre åldern — den årliga arbetsförtjänsten aldrig komma att sättas högre än den sålunda beräknade arbetsförtjänsten (således varken högre eller lägre än denna).

På grund av nu anmärkta otydlighet torde en omredigering av stadgandet vara lämplig. I vilken riktning denna bör gå, synes mig

vara tveksamt. Då emellertid enligt min mening den senare tolkningen i vissa fall kan tänkas leda till mindre billiga resultat, vill jag ifrågasätta, huruvida icke regeln bör giva uttryck åt att vid bestämmandet av livräntas belopp den årliga arbetsförtjänsten beräknas efter skälighetsprövning under iakttagande av att den ej sättes till lägre belopp än som i stadgandet angives. Framhållas må, att i så fall åldersgränsen av aderton år måhända bör höjas.

13 §.

Justitierådet *Molin*:

Det kan ifrågasättas, huruvida icke de föreslagna bestämmelserna i andra stycket av denna paragraf borde kompletteras med stadgande i syfte att i fall då tvekan råder, huruvida den skadade är att anse såsom försäkrad i den ena eller andra försäkringsinrättningen, riks-försäkringsanstalten skall äga utgiva ersättning till den skadade med rätt att, därest det slutligen befinnes att ersättningsskyldigheten rätteligen åligger annan inrättning, återfå beloppet av denna.

15 §.

Regeringsrådet *Ernberg*:

Den i det föreslagna tillägget till denna paragraf givna regeln torde innebära, bland annat, att om delägare i enkelt bolag genom frivillig försäkring gemensamt slutit avtal om försäkring av sina arbetare i riks-försäkringsanstalten, delägarna bliva solidariskt ansvariga för försäkringsavgifterna. Ifall emellertid avtalet ej innehåller bestämmelse om en dylik ansvarighet, kommer en sådan föreskrift i strid emot det i 49 § andra stycket i lagen om handelsbolag och enkla bolag innehållna allmänna stadgandet om sådana bolagsmäns ansvarighet på grund av avtal med tredje man. Enligt sistnämnda stadgande är nämligen för sådant fall deras ansvarighet begränsad till lika del efter huvudtalet. Till undanröjande av berörda stridighet synes, i samband med den nu föreslagna lagändringen, samma stadgande böra sålunda jämkas, att den däri givna regeln erhåller tillämpning allenast där ej annat vid avtalet överenskommits eller eljest annorlunda stadgats.

27 och 28 §§.

Lagrådet:

Det i 28 § föreslagna stadgandet om rätt för Konungen att med främmande makt träffa överenskommelse om tillämpning på dess undersåtar av förevarande lag eller någon däri givna föreskrift inger den

föreställningen, att lagen utan sådan överenskommelse icke är tillämplig på främmande undersåtar. Då nu förhållandet är det motsatta, i det att för lagens tillämplighet principiellt icke förutsättes vare sig att arbetare, som användes i sådant arbete, som i lagen avses, är svensk undersåte — vilket tydligt framgår av stadgandena i 27 § — eller att arbetsgivaren är svensk undersåte, måste det föreslagna stadgandet anses oriktigt och vilseledande.

Det spörsmål, som torde vara avsett att lösas och regleras genom sådana överenskommelser, som här åsyftas, har icke något direkt samband med vare sig arbetsgivarens eller arbetarens nationalitet. Det är från helt annan synpunkt dylika överenskommelser kunna vara önskvärda. Förhållandet är nämligen det, att i lagen saknas uttryckliga bestämmelser, huruvida densamma är tillämplig dels i det fall att en arbetsgivare (han må nu vara svensk eller utländsk medborgare), som har sin egentliga verksamhet i utlandet, använder arbetare, svensk eller utlänning, till arbete här i landet och dels i det fall, att en arbetsgivare, som har sin egentliga verksamhet här i landet, använder arbetare till arbete i utlandet. Avgörandet kan stundom vara tveksamt och lärer få bero på omständigheterna i det särskilda fallet. Och om man därvid kommer i strid med principer, som gälla i det främmande landet, kan det inträffa, att dubbel ersättning till den i arbetet skadade utgår eller att han icke erhåller ersättning från någotdera landet. Ett ordnande av nu antydda fråga måste därför anses synnerligen önskligt.

Vad beträffar det föreslagna stadgandet, att Konungen skulle äga rätt att träffa överenskommelse med främmande makt om undantag för dess undersåtar från tillämpning av lagen eller någon däri given föreskrift, är det uppenbart, att en överenskommelse av ovan antytt innehåll kan komma att innebära, att, oavsett arbetarens och arbetsgivarens nationalitet, lagen sättes ur tillämpning i fall, då densamma utan sådan överenskommelse skulle varit gällande. Men eljest torde annat stadgande av berörda innehåll icke vara erforderligt än det, som i tredje stycket av nuvarande 27 § meddelats beträffande undantag från bestämmelserna i första och andra styckena av samma paragraf.

På grund av vad sålunda anförts hemställes, att berörda stadgande i tredje stycket av 27 § där bibehålles, och att i 28 § lämnas Konungen rätt att med främmande makt under förutsättning av ömsesidighet träffa överenskommelse om tillämpning av förevarande lag eller det främmande landets lag i fall, då arbetsgivare i det ena landet sysselsätter arbetare inom det andra landet.

29 §.

Lagrådet:

Bestämmelserna att försäkring skall avslutas för kalenderår samt att, om bolag beslutat antaga ny delägare, försäkringen för honom ej träder i kraft förr än vid början av kalenderåret näst efter det, under vilket uppgiften därom inkommit till riksförsäkringsanstalten, hava enligt motiven upptagits i syfte att till förenklande av riksförsäkringsanstaltens arbete förhindra att arbetsgivare, såsom nu kan ske, under loppet av ett kalenderår övergår från riksförsäkringsanstalten till ömsesidigt bolag. Med den avfattning dessa bestämmelser fått förhindras emellertid också arbetsgivare att under det kalenderår, då han börjar sin verksamhet, inträda såsom delägare i ömsesidigt bolag. Den del av detta år, varunder verksamheten pågår, bliva hans arbetare alltså automatiskt försäkrade i riksförsäkringsanstalten, och denna blir nödsakad vidtaga alla åtgärder som härav följa, även om tidrymden för försäkringen är synnerligen kort. Det synes som skulle för nu angivna fall det avsedda syftet, att vinna förenklingar i riksförsäkringsanstaltens arbete, snarare motverkas än befrämjas genom de föreslagna bestämmelserna. Lämpligt torde därför vara, att undantag göres beträffande det kalenderår, under vars lopp arbetsgivare börjar sin verksamhet.

Det torde få antagas vara avsett, att om arbetsgivaren försäkrar arbetare i bolag, som ovan nämnts, samtliga hos honom anställda arbetare skola anses vara försäkrade i bolaget. Detta framgår emellertid icke tydligt av lagtexten. En omredigering härutinnan av det under 1) upptagna stadgandet är därför erforderlig.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 januari 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Lindqvist lagrådets den 6 september 1921 avgivna utlåtande över det genom Kungl. Maj:ts beslut den 3 juni 1921 till lagrådet remitterade förslaget till lag om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

Efter redogörelse för utlåtandets innehåll anför föredragande departementschefen:

I enlighet med vad lagrådet erinrat har en formell ändring vidtagits i 6 § av det remitterade förslaget.

Likaså har i 9 § jämkning skett i enlighet med vad två av lagrådets ledamöter, justitieråden Berglöf och Molin, uttalat.

I anslutning till vad en ledamot av lagrådet ifrågasatt har såsom nytt tredje stycke i 13 § intagits en föreskrift för tillgodoseende av den skadades rätt i fall, då det ej genast kan avgöras, från vilken försäkringsinrättning ersättning bör utgå.

I enlighet med vad lagrådet hemställt har 27 § bibehållits vid sin nuvarande lydelse, och har såsom 28 § intagits ett stadgande i huvudsaklig överensstämmelse med vad lagrådet föreslagit.

Jämlikt vad lagrådet beträffande 29 § erinrat därom, att, om arbetsgivaren försäkrar arbetare i bolag, varom i 4 § förmåles, samtliga hos honom anställda arbetare skola anses vara försäkrade i bolaget, har ett förtydligande skett i det under 1) upptagna stadgandet i 29 § av det remitterade förslaget.

I fråga om sistnämnda paragraf har lagrådet vidare anmärkt, att med den föreslagna avfattningen av bestämmelserna därom, att för-

säkring skall avslutas för kalenderår samt att, om bolag beslutat antaga ny delägare, försäkringen för honom ej träder i kraft, förr än vid början av kalenderåret näst efter det, under vilket uppgiften därom inkommit till riksförsäkringsanstalten, arbetsgivare förhindras att under det kalenderår, då han börjar sin verksamhet, inträda såsom delägare i ömsesidigt bolag. Den del av detta år, varunder verksamheten påginge, bleve hans arbetare alltså automatiskt försäkrade i riksförsäkringsanstalten, som bleve nödsakad att vidtaga alla åtgärder, vilka härav följde, även om tidrymden för försäkringen vore synnerligen kort. Lagrådet framhöll därför lämpligheten av att göra undantag beträffande det kalenderår, under vars lopp arbetsgivare började sin verksamhet.

Med avseende härå får jag erinra, att det särdeles ofta inträffar, att arbetsgivare, som börjar verksamhet, redan förut är arbetsgivare i lagens mening. Har arbetsgivaren i sådant fall sin eller sina arbetare försäkrade i ömsesidigt bolag, skola på grund av det i 29 § under 1) föreslagna stadgandet de i och för den nya verksamheten anställda arbetarna utan vidare anses vara försäkrade i samma bolag. När åter verksamhet begynnes utan att arbetsgivaren redan har arbetare hos sig anställda, torde det vara jämförelsevis sällan som han, innan verksamheten börjar, vidtager någon åtgärd för ordnande av arbetarnas försäkring. Under tiden från verksamhetens början, till dess arbetsgivaren inträder såsom delägare i ömsesidigt bolag, skulle alltså, om undantag medgäves i enlighet med vad lagrådet ifrågasatt, arbetarna vara automatiskt försäkrade i riksförsäkringsanstalten. Till förebyggande av den härmed förenade olägenheten skulle det vara nödvändigt att såsom förutsättningar för rätten att tillhöra det ömsesidiga bolaget uppställa, att försäkringen slutits före tidpunkten för verksamhetens början samt att vederbörlig anmälan därom inkommit till riksförsäkringsanstalten ävenledes före nämnda tidpunkt. Men med denna begränsning av det av lagrådet ifrågasatta undantaget skulle detta förlora en stor del av sin betydelse och den åsyftade förenklingen i riksförsäkringsanstaltens arbete säkerligen bliva tämligen illusorisk. I varje fall skulle den enligt min mening icke uppväga fördelarna av ett undantagslöst genomförande av huvudregeln, att försäkring i ömsesidigt bolag skall avslutas för kalenderår.

Vid övertvägande härav har jag ansett ändring i denna del ej böra ske i det remitterade förslaget.

Utöver vad ovan nämnts hava några smärre redaktionella jämkningar vidtagits.

Föredragande departementschefen uppläser härefter ett i enlighet med ovan angivna grunder jämkat förslag till lag om ändring i vissa

delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete samt hemställer, att förslaget måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen förordna, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Fritz von Schwerin.
